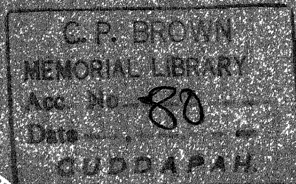
శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ

౧౯౫౨, ఏప్రిల్—నందన, చైత్రము

సంపుటము ౮ సంచిక ౧౦

శ్రీ రామకృష్ణమఠము, మైలాపూరు

చెన్నపురి

విషయసూచిక

శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ

చందాదారులకు

౧. పత్రిక ప్రతిమాసము 20-వ తేదీన వెలువరింపబడును. ఒక వారము, పదిరోజులు దాటి ప్రతి మీకు అందకపోయినయెడల ఉత్తరము వ్రాయుడు.

౨. సంవత్సర చందా రు. 3 లు మాత్రమే. జనవరి నెల నుండిగాని జూలై నెల నుండిగాని చందాదారులుగా చేరవచ్చును. ఇతర మాసములలో చేరదలచు వారికి జనవరి నెల నుండిగాని జూలై నెల నుండిగాని సంచికలు చేర్చిపంపబడును. విడిప్రతి రూ. ౦—౬—౦ లు. హిగిన్‌బాదంస్ వారి స్టాలులో గాని, మా పత్రిక ఏజెంటును గాని అడుగుడు.

3. ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు వీలైనంతవరకు ఇంగ్లీషున వ్రాయుచు మీ చందాదారు సంఖ్య నుదాహరింపుడు. ఉత్తరములను "మేనేజరు, శ్రీరామకృష్ణప్రభ" అను చిరునామాకు వ్రాయుడు.

౪. చిరునామాయందు ఎట్టిమార్పు గలిగినను 10-వ తారీఖునకు ముందుగా మా కార్యాలయమునకు తెలుపవలయును. లేనిచో, పత్రిక పూర్వపు చిరునామాకే పంపబడును.

వ్యాసకర్తలకు

౧. కేవలము నైతిక ధార్మిక వైజ్ఞానిక విషయకములైన వ్యాసములే కాక, సాహిత్యమునకును కవిత్వమునకును సంబంధించిన ఏ వ్యాసములైనను బంపవచ్చును. సులభ సుందరమగు గ్రాంథిక భాషలో వ్రాయవలయును.

౨. వ్యాసములు అచ్చులో మూడు పుటలకు మించరాదు. ప్రతి నెల మొదటి తేదీకి వ్యాసములు మాకు అందవలెను.

3. వ్యాసములను, విమర్శకు బంపు గ్రంథములను, వినిమయముగా బంపెడి పత్రికలను "సంపాదకుడు, శ్రీరామకృష్ణ ప్రభ శ్రీరామకృష్ణ మిషన్ స్టూడెంట్స్ హోమ్, మైలాపూరు, చెన్నపురి" అను చిరునామాకు వ్రాసి పంపవలెను.

౪. వ్యాసము తిరుగ బంపబడవలయుననుచో తగు పోస్టేజి చేర్చి పంపవలయును.

శ్రీరామకృష్ణ ప్రభ

సంపుటము ౮ } ౧౯౫౨ - ఏప్రిల్ :: నందన - చైత్రము { సంచిక ౧౦

ప్రార్థన

వినయ పత్రిక

బ్రహ్మేంద్ర చంద్రార్క వరుణాగ్ని వసుమరుత యమ అర్చి భవదంఘ్రి సర్వాధికారీ।
అకళనిరుపాధి, నిర్గుణ నిరంజన బ్రహ్మకర్మ పథమేక మజనిర్వికారం।
అఖిల విగ్రహ ఉగ్రరూప శివ భూపసుర సర్వగత సర్వ సర్వోపకారం।
జ్ఞాన వైరాగ్య ధన ధర్మ కైవల్య సుఖ సుభగ సౌభాగ్య శివ సానుకూలం॥

తదపి నరమూఢ ఆరూఢ సంసారపథ
భ్రమతభవ విముఖ తవపాదమూలం
నష్టమతి దుష్టఅతి కష్టరతం ఖేద గత దాస తులసీ శంభూ శరణ ఆయా
దేహికామారీ శ్రీరామపద పంకజే భక్తి భవ హరణీ గతభేదమాయా॥

—శ్రీ తులసీదాసు

బ్రహ్మ, ఇంద్రుడు, చంద్రుడు, సూర్యుడు, వరుణుడు, అగ్ని, వసువులు, మరుద్గణములు, యముడు, అర్చి, దేవతలందరు నీ శ్రీచరణసేవచే బ్రహ్మత్వము ఇంద్రత్వము మొదలగు శ్రేష్ఠములగు పదవులను బడసిరి. కాని, నీవు కలారహితుడవు, సంపూర్ణముగా ఉపాధిరహితుడవైన శుద్ధస్వరూపుడవు, సత్వరజాదిగుణములు లేనివాడవు. మాయలేని బ్రహ్మాద్వైతవస్తువవు, కర్మమార్గప్రవర్తకుడవు, అద్వితీయుడవు, జన్మవికారములు లేనివాడవు.

ఈ సమస్త బ్రహ్మాండము నీ శరీరము. ఓ ఉగ్రరూపముగల శివా! నీవు దేవతలకు రాజవు, సర్వవస్తువులందును ఇమిడియున్నావు, అన్నియు నీవే, అన్నిటికి ఉపకారముచేయు వాడవుకూడ నీవే. నీవు అనుకూలించిన జీవులు జ్ఞానము, వైరాగ్యము, ధనము, ధర్మము, కైవల్యసుఖము, సౌందర్యము, సౌభాగ్యమును పొందుదురు.

ఓ భవా! అజ్ఞానను మూఢనరులు, నీ శ్రీచరణారవిందములయందు విముఖులై ఈ సంసారముయొక్క జన్మమరణాదులనెడి మార్గము నారోహించి, భ్రమింతురు.

మతిచెడి, దూషీకృతహృదయుడై, కష్టపడి ఖేదముచెందిన తులసీదాసు శ్రీశంభుచరణముల నాశ్రయించుటకు వచ్చియున్నాడు.

ఓ కామారీ! శ్రీరామచరణపంకజములందు భేదబుద్ధియు, మాయయు లేనిదైయున్న భవహారిణీ భక్తిని ప్రసాదింతువుగాక.

ఫిబ్రవరి సంచికయందు ప్రచురింపబడిన ఓంకారవాచ్యమను శ్రీరామకృష్ణ స్తోత్రమును కీ. శే. శ్రీ యోగీశ్వరానందస్వాములవారు రచించిరి. శ్రీవారు అల్సూరు (బెంగళూరు) లోను, బేగంపేట (హైదరాబాదు) లోను శ్రీరామకృష్ణాశ్రమములను గట్టించిరి. 'ఓంకారవాచ్యము' చివర ప్రచురింపబడిన 'స్థాపకాయచ ధర్మస్య...' యన్న శ్లోకము శ్రీ వివేకానంద విరచితము.

ఓం నమో భగవతే శ్రీరామకృష్ణాయ !

శ్రీ రామకృష్ణ వచనామృతము —'మ.'

కేశవచంద్రసేనునితో గురుదేవుని యంతిమ సమావేశము

(గతసంచిక తరువాయి)

శ్రీరామకృష్ణ గురుదేవుడు కొంతసేపటికి తన సహజస్థితికి వచ్చి కేశవునితో నవ్వుచు మాట్లాడుచుండెను. ఆ గదియందున్నవారెల్లరును ఈయన ఏమిచెప్పుచున్నారా యని తీవ్రముగా గమనించుచుండిరి. చాలసేపటినుండి సంభాషించుచున్నను కేశవుని కుశలప్రశ్నము లడుగలేదుగదా యని వారందఱకును మిక్కిలి ఆశ్చర్యముగానుండెను. ప్రారంభమునుండియు కేవలము భగవానునిగూర్చియే శ్రీగురుదేవుడు సంభాషించుచుండెను.

శ్రీరామ:—(కేశవునితో) బ్రహ్మజ్ఞానులు (బ్రాహ్మమతస్థులు) భగవానుని మహిమల నింతగా వర్ణింతురేల? 'ఓ ఈశ్వరా! నీవు చంద్రుని సృష్టించితివి, సూర్యుని సృష్టించితివి, నక్షత్రముల సృష్టించితివి.'—ఇట్టి వర్ణముల వలని ప్రయోజనమేమి? వాని యవసరమేమి? ప్రజలనేకులు తోటనుజూచియే సంతోషింతురు. యజమానిని గలిసికొన ప్రయత్నించువారెందఱు? తోట గొప్పదా? యజమాని గొప్పవాడా? మద్యపానికి యంగడివానియొద్దనున్న మద్యపరిమాణముతో పనియేమి? ఒక్కసీసాతోనే వాని పని పూర్తియగును. నరేంద్రుని జూచినపుడు, 'ఓయీ! మీ జనకులెవరు? ఆయన కెన్నియిండ్లు గలవు' అని నేనడుగలేదు.

ఇవన్నియు నెందువలననో తెలియునా? మానవుడు తనసంపదయందు గాఢానురక్తి గలవాడు. కావున నతడు భగవానుడును దన యైశ్వర్యమునందు ప్రీతుడై యుండునని తలంచును. కావున భగవదైశ్వర్యమును గొనియాడినచో ఆయన మిక్కిలిగా సంతసించునని యతని భావము. శంభుమల్లికుడు నాతో నిట్లుచెప్పెను: 'అయ్యా! నా యైశ్వర్యము సమస్తమును భగవత్పాదారవిందములకడ నర్పించి మరణించునట్లు మీరు నన్నాశీర్వదింపుడు.' అంతట నేనిట్లంటిని: 'ఇదంతయు నీకు ఐశ్వర్యముగ దోపవచ్చును. భగవానునకు నీవేమి సమర్పింపగలవు? ఆయన కిదంతయు తృణప్రాయము.'

మన విష్ణ్వాలయమునందలి నగలు దొంగిలింపబడినపుడు మథురబాబును నేనును లోపలికి బోయితిమి. అంతట మథురబాబిట్లు వచించెను: 'ఛీఛీ! భగవానుడా! నీ కే యోగ్యతయును లేదు. నీ శరీరముమీది భూషణములు దొంగిలింపబడుచుండ నీవేమియు చేయజాలకపోయితివి.' తర్వాత నేను, 'ఇది యేమి ప్రలాపము? నీ వెవరి నగలని వాపోవుచున్నావో ఆ భగవానుని కంటి కివియన్నియు చిలిపిరాళ్లు. లక్ష్మి యెవని శక్తి? అట్టివాడు ఏదో జమలేని కొద్ది నగలు అపహరింపబడినవని తలంచి బెంగగొని

యున్నాడని తలంచుచుంటివా? ఇట్లనరాదు.' అని చెప్పితిని.

ఈశ్వరు డైశ్వర్యమునకు వశీభూతుడు కానేర్చునా? అతడు భక్తికే వశ్యుడు. ఆయనకు కావలయునది యేమి? సంపదకాదు— భావము, ప్రేమభక్తి, వివేకవైరాగ్యములు— ఇవియే ఆయన యభిలషించునవి.

ప్రతి మనుజుడును తన భావానుగుణముగనే భగవానుని గనుగొనును. తమోగుణియగు భక్తుడు దేవి మాంసమును భుజించుచున్నట్లు జూచును. కావున నతడు మేకను బలిగా నొసగును. రజోగుణియగు భక్తుడు వివిధాహార పదార్థముల దయారుచేసి నివేదనముచేయును. సాత్త్వికభక్తుని పూజయం దెట్టి యాడంబరమును గనుపింపదు. అతని పూజావిధానము నెవరును నరయజాలరు. పుష్పములు లేనిచో బిల్వదళములతోడను గంగాజలములతోడను తనపూజను ముగించును. పేలాలో బెల్లమో పెట్టి నివేదనము చేయును. వీలుపడినచో కొంచెము పాయసము వండి నివేదించును.

వీరేగాక త్రిగుణాతీతుడను మఱియొకభక్తుడు గలడు. అతనిది బాలకస్వభావము. భగవన్నామజపమే యాతని పూజ! కేవలము భగవన్నామము మాత్రమే!

(నవ్వుచు కేశవునితో) నీకు జబ్బుచేసినందులకు కారణము గలదు. నీ శరీరమునుండి వివిధ భావములు బయలువెడలుచున్నవి. అందువలననే నీకీయవస్థ. భావావస్థయం దేమియు గోచరింపదు. చాలకాలము తరువాతనే శరీరమునకు దెబ్బగలుగును. పెద్ద యోగయోడ గంగలో బోవుచున్నప్పుడు ప్రారంభమున నేమియు మార్పు గనిపింపదు. కొంతసేపటికి గట్టుననున్న నీరు దభీదభీమని పెద్దపెద్దకెరటములతో తాకుచుండును. కొన్నిసమయములందు గట్టుసయితము కొద్దిగా విరిగిపడుచుండును. అది నేను చూచియున్నాను. గుడిసెయందేనుగు దూరినచో నా గుడిసెను విరచి పారవైచును. భావహస్తి దేహకుటీరమును ప్రవేశించినపుడును నిదియేగతి సంభవించును.

ఏమగునో తెలియునా? ఎందైన నిప్పంటుకొన్నచో ప్రక్కనున్న వస్తువులన్నియును దగ్ధములగును. పెద్ద కలకలము చెలరేగును. జ్ఞానాగ్ని ప్రారంభమున కామక్రోధాది శత్రువర్గమును నాశనముగావించును. పిదప అహంభావమును నశింపజేయును. తర్వాతనో, శరీరము మీద తత్తరపాటును గలిగించును.

సమస్తమును అయిపోయినట్లు భావించుచున్నావు గాబోలు. కాని నీ వ్యాధియందేమాత్రము మిగిలియున్నను నిన్నాయన విడువడు. వైద్యశాలలో నీవు రోగిగా జేరినపక్షమున సంపూర్ణముగా నయమగువఱకును నీవు బయటికి రాజాలవు. నీ రోగములో ఏ కొంతమాత్రము శేషించియున్నను 'డాక్టరు' నీబహిర్గమనమునకు సమ్మతింపడు; సెలవొసంగడు. వైద్యశాలలో నెందుకు జేరితివి? (అందఱు నవ్విరి)

వైద్యశాల విషయము విని కేశవుడు మఱిమఱి నవ్వ నారంభించెను. నవ్వు నాపుకొనజాలకపోవుచున్నాడు. ఉండుండి మఱల నవ్వుచున్నాడు.

శ్రీరామ:—(కేశవునితో) హృదయు డిట్లు చెప్పువాడు: 'ఇట్టిభావమును జూడలేదు, ఇట్టి రోగమును జూడలేదు.' ఆ సమయమున నాకు చాల జబ్బుచేసెను. మాటిమాటికి విరేచనము లగుచుండెను. తలయందు లక్షలకొలది చీమలు కుట్టుచున్నట్లు బాధకలుగుచుండెను. కాని

రేయింబవళ్లు భగవత్సంబంధమయిన వాక్యాలాపముమాత్రము నిలిచినదికాదు. నాటాగడ నుండి రామవైద్యుడు చూడవచ్చెను. అపుడు నేను పదుగురతో భగవద్విచారము చేయుచుంటిని. అంత నతడు, 'ఇదేమి ఇతడు పిచ్చివాడా? ఇట్టి యస్థిపంజరమువలెనుండి విచారమెందులకు?' అనెను.

(కేశవునితో) అంతయు నీ (ఈశ్వరుని) యిచ్ఛయే.

సర్వమును నీ యిచ్ఛయే! తల్లి నీవు ఇచ్ఛామయివి.

నీ పనిని నీవు చూచుకొనెదవు. అమ్మా! లోకులు తామే చేయుచున్నట్లు భావింతురు. గులాబిమొక్క వేర్లమీద మంచుపడవలయునని తోటమాలి పాదుచేసియుంచును. మంచు వేర్లమీద పడినచో చెట్టు వృద్ధియగును. అందుచేత నేకాబోలు నీ వేరంతయుగూడ తీసివేసెను. (కేశవుడును గురుదేవుడును నవ్విరి.) నీవు మఱలివచ్చినపిదప గొప్పకార్యములు చేయుదువు కాబోలు.

నీ కనారోగ్యముగా నున్నదని విన్నపుడంతయు నేను మిక్కిలిగా కలవరము చెందుదును. మునుపు నీకు జబ్బుచేసినపుడు నేను వేగుజామున లేచి విలపించువాడను. ఇట్లు ప్రార్థించువాడను. 'తల్లీ! కేశవున కేదేని విపత్తు కలిగినచో నేనెవరితో సంభాషింతును?' పిమ్మట కలకత్తాకు బోయినపుడు సిద్ధేశ్వరీ దేవ్యాలయమున లేత కొబ్బరికాయ పంచదారయు నివేదనముచేసి నీ యారోగ్యము నిమిత్తము మ్రొక్కుకొంటిని.

ఈసారి అంతగా లేదు. ఉన్నదున్నట్లు చెప్పుచుంటిని. రెండు మూడు దినములే చాల భయము కలిగినది.

ఇట్లు వారిరువురు సంభాషించుచుండగా తూర్పుదిక్కున కేశవుడు లోనికి ప్రవేశించిన గుమ్మమునందే యతని తల్లివచ్చినిలిచినది. అచ్చటినుండి ఉమానాథుడు 'అమ్మగారు మీకునమస్కరించుచున్నా'రని కేకలువేసి చెప్పెను. శ్రీ రామకృష్ణ గురుదేవుడు చిరునవ్వు నవ్వెను.

ఉమానాథుడు:— కేశవుని యనారోగ్యము సరిపడునట్లు మీ రాశీర్వదింపుడని అమ్మగారు కోరుచున్నది.

శ్రీరామ:—సువచని, ఆనందమయి దేవిని ప్రార్థింపుము. ఆమె దుఃఖమును దొలగింపగలదు. (కేశవునితో) ఈ గృహమున చాల కాలము గడుపవలదు. స్త్రీలమధ్య నున్నచో సంసారమున నిమగ్నుడవగుదువు. భగవదాలోచనలు సలుపుచున్న యెడల నీవు బాగుపడుదువు.

శ్రీ గురుదేవుడు గంభీరముగా నిట్లు పలికి తదుత్తరక్షణముననే చిన్నపసిబిడ్డవలె నవ్వనారంభించెను. (కేశవునితో) ఏదీ నీ చేయి చూపుమని చేయితీసికొని పసిబాలునివలె దాని తూకము చూచుచుండెను. పిమ్మట, 'లేదు, నీ చేయి తేలికగనే యున్నది. దుష్టునివలె బరువుగా లేదు.' అందఱును నవ్విరి. మఱల లోగిలి నుండి ఉమానాథుడు 'అమ్మగారు కేశవు నాశీర్వదింపుడని చెప్పుచున్నా'రని పలికెను.

శ్రీరామకృష్ణ గురుదేవుడు గంభీరముగా, 'అది నాకు సాధ్యమా! భగవానుడే యాశీర్వదించును. తల్లీ! నీపని నీవు చేసికొందువు. కాని మనుష్యులు తాము చేయుచున్నామనుకొందురు.

'భగవంతుడు రెండుపర్యాయములు నవ్వును. ఇరువురు తోబుట్టువులు తమభూములను బంచుకొనదలచి త్రాటితో కొలుచుచు 'ఈభాగము నాది, ఆ భాగము నీది' యని పలుకునపు డొకమారు. "ఇదిఅంతయు నా జగత్తు, దానిలో

కొంచెము మట్టితీసికొని 'ఇది నాది అది నీది' అంట'' అని నవ్వెను; మఱియొకమారు—రోగికి జబ్బు మరణాంతకమైయుండి తల్లి యేడ్చుచుండగా వైద్యుడువచ్చి 'భయమెందుకమ్మా! నేను నయముచేయుదు'నని పలుకునపుడు. వైద్యుడు భగవంతుడు చంపదలంచినవు డెవరును కాపాడజాలరని గుర్తింపడు.' (అందఱును నిశ్శబ్దముగా వినుచున్నారు.)

ఈ సమయముననే కేశవుడు చాలసేపు గుక్కబట్టి దగ్గ నారంభించెను. ఆ దగ్గు తగ్గలేదు. అందఱకును మనోవేదనగా నున్నది. కేశవుడిక నట నుండజాలక శ్రీరామకృష్ణ గురుదేవునకు సాష్టాంగనమస్కారముచేసి మిక్కిలి కష్టముతో మెల్ల మెల్లగా గోడనుబట్టుకొని తన గదిలోనికి బోయెను.

శ్రీరామకృష్ణ గురుదేవుడు బయలుదేరు ముందు కొంచెము ఫలాహారము నొసగిరి. ఆ సమయమున కేశవుని జ్యేష్ఠకుమారు డచట కూర్చొనెను. అమృతుడను నతడా బాలుని శ్రీరామకృష్ణగురుదేవునకుపరిచయముచేయుచు నతని నాశీర్వదింపగోరెను. అందులకు 'నే నాశీర్వదింపజాల'నని పలికి నవ్వుచు శ్రీరామకృష్ణ గురుదేవు డా బాలుని వీపున నిమిరెను.

అమృతుడు:—సరే, అట్లయిన మీరు శరీరమంతయు తడవుడు.

శ్రీరామ:—(భక్తులతో) నే నెల్లప్పుడును 'నీవు ఆరోగ్యవంతుడవు క'మ్మని చెప్పజాలను. అట్టి సిద్ధినిమ్మనికూడ దేవి నెన్నడును బ్రార్థింపను. 'అమ్మా! నాకు శుద్ధభక్తి ని'మ్మనియే నే నామెను వేడుకొనగలను.

ఇతడు (కేశవసేనుడు) సాధారణ మానవుడా? ఇతడందఱిచేతను గౌరవింపబడును, ధనికులయినను సరియే, సాధువులయినను సరియే. దయానందుని జూచితిని. అతడు ఆయన తోటలో నుండెను. 'కేశవసేనా! కేశవసేనా' యని యఱచుచు నతడెవుడువచ్చునా యని యెదురుచూచుచుండెను. ఆరోజు 'వచ్చెదనని' కేశవుడు చెప్పెను గాబోలు. కేశవునకు హోమమునందును దేవతలయందును నమ్మకము లేకుండెను. అంతట దయానందు డన్ని రకముల సృష్టిజేసిన భగవంతుడు దేవతల మాత్రము సృష్టింపజాలడా' యని పలుకుచుండెను.

కేశవుని యశస్సును శ్రీరామకృష్ణ గురుదేవు డతని శిష్యులయెదుట ప్రస్తావించుచుండెను.

శ్రీరామ:—కేశవునకు కొంచెమయినను హీనబుద్ధిలేదు. (అతని శిష్యులతో) 'మీకెవరికయిన సందియములున్నచో అక్కడికి (దక్షిణేశ్వరమునకు) వెళ్లి తీర్చుకొనుడని చెప్పెడివాడు. నాకును అదియే స్వభావము. మనుష్యుల గౌరవాదరణలవలన నాకేమి ప్రయోజనము? కేశవుని కీర్తి ప్రబలమగుగాక! అతడు గొప్పవాడు. అందుచేతనే గౌరవింపబడుచున్నాడు.

శ్రీరామకృష్ణ గురుదేవుడు కొంచెము ఫలాహారము భుజించి క్రిందికి దిగివచ్చెను. అప్పుడు చీకటిగానుండెను. ఇంటివానిని బిలిచి దీపము బెట్టుము. లేనిచో దరిద్రము ఆవరించును అని పలికి క్రిందికి దిగెను. బండి వచ్చియుండెను. భక్తులతోగూడ బండిలోనెక్కి శ్రీగురుదేవుడు దక్షిణేశ్వరాభిముఖు డయ్యెను.

శ్రీ బుద్ధభగవానుడు

సనాతన హిందూ ధర్మమున పరమ పురుషార్థములు: ధర్మార్థ, కామ, మోక్షములు. గుణకర్మములననుసరించి వర్ణభేదములును వయస్సు ననుసరించి యాశ్రమములును ప్రతిపాదింపబడినవి. పూర్వకాలమున నింద్రియ సంయమముగలిగి యాయా కాలానుసారిణి సకలభోగముల సజ్జన సమ్మతముగ ననుభవించెడివారు. తదనంతర మొక యాశ్రమమునుండి యొక యాశ్రమమును స్వీకరించి తత్తద్ధర్మముల నాచరించి చివర త్యాగబుద్ధిగలిగి సర్వమును సన్న్యసించి భగవదేకాయత్తచిత్తులై పుణ్యలోక సంపాదనమునకు గడంగెడివారు. వారి జీవితమంతయు సాధనావిధానము ననుసరించుచుండెను. నాడవతరించినమహర్షులు మంత్రద్రష్టలై యుండిరి. వారు ప్రకటించిన సత్యమే నేటి వేదరూపమున భాసిల్లుచున్నది. కాలము గడచినకొలదిని ఆ లక్ష్యము విభిన్నమై ప్రాపంచికవిషయలౌల్యమే ప్రధానస్థానము నాక్రమించెను. ఇట్టి యవరోహణ సోపానపంక్తియందు బుద్ధి ప్రాధాన్యత ప్రథమము. ఈ బుద్ధిప్రాధాన్యతవలన విచారబుద్ధి వికసించి దర్శనశాస్త్రములు వెలయ నారంభించెను. పిదప కల్పనాశక్తి ప్రబలమై పురాణములు వెలసినవి. అవి మెల్లమెల్లగా సృష్టికర్తృమహిమావర్ణనములు ఆయన సృజనాది కార్యములకు సహాయభూతులగు దేవదేవీ వర్ణనలు వారు గావించిన యద్భుత క్రియలు మొదలగువానితో నిండింపబడినవి. ఈ పురాణ యుగమునందును పారమార్థికాన్వేషణము జరుగుచునే యుండెను. అయినను కాలచక్రము వీనిని మంద్రస్థాయికి గొనివచ్చినది. మానవుడు బుద్ధిరాజ్యమును వీడి విషయప్రపంచమున దిరుగ నారంభించెను. కావ్యాలంకారములు సృజింపబడినవి. భోగపరాయణులై యిందుల కనుకూలములగు శాస్త్రము లుత్పన్నములయ్యెను. ఐహికసౌఖ్యములు సంపూర్ణముగా లభింపమి జన్మాంతరమున దత్సంపాదనా విధానము నన్వేషింపగడంగిరి. రంభోర్వశులుగల స్వర్గముగూడ సృష్టింపబడెను. కర్మకాండానుగుణ్యమగు నాదరణ యీ కాలమునందును నుండెను. పశుబలియుతములగు యజ్ఞాదులు ఊర్ధ్వలోకప్రాప్తికి మార్గములుగా జేయబడినవి. ఇట్టి భోగపరాయణత సహజముగా, సమస్తధర్మములకును శరీరమే యాద్యమన్న దృఢనమ్మకమును గలిగించినది. యావజ్జీవేత్ సుఖంజీవేత్ ఋణంకృత్వా ఘృతంపిబేత్ (జీవించినంతకాలము సుఖింపవలయును. అప్పుచేసియైనను నేయి త్రాగవలయును) దీనిని బట్టి విచారించినచో నాటి ప్రజలు పురుషార్థములందు తృతీయమే యనుసరణీయమని తలంచినట్లు కనిపించును. ఇట్టి సందిగ్ధసమయమునందే బుద్ధభగవాను డవతరించెను.

2500 యేండ్లకుపూర్వము వైశాఖపూర్ణిమ నాడు హిమాలయపర్వతముల చరియలయందు సుగంధపుష్ప పూరితములైన లుంబినీవనము నందు శాక్యవంశాధిపతియగు శుద్ధోధనుని కుమారుడై శ్రీబుద్ధభగవాను డవతరించెను. ఆ సమయమున ఆకసమునంటుచున్న సాలవృక్షము లన్నియు ఆమూలాగ్రము పుష్పములచే విరాజిల్లుచుండెను. పంచవర్ణ భ్రమర సమూహములు వివిధపక్షి సమూహములు కొమ్మలనుండి కొమ్మకొమ్మకు నెగురుచు మధుర కూజనము లొనర్చుచుండెను. ఈ లుంబినీవనము సమస్తము ఒకానొక రాజోద్యానవనమువలె శోభిల్లుచుండెను.

ఇట్టి యానందకరసమయమున మాయాదేవి యా లుంబినీవనము ప్రవేశించెను. అందు విహరించుచు ఆయా పుష్పరాజములను జెట్లను జూచి యానందించుచు నామహాసాధ్వి యొకానొక సాలవృక్షమును జేరి యందలి పుష్పము చేతికందినది గదాయని చేతబట్టుటయు నది యామెచేతిలో నూడిపడియెను. ఆక్షణముననే ఆమెకు గర్భచిహ్నములు పొడకట్టెను. వెంటనే సద్యోగర్భమున నొక దివ్యశిశువు జన్మించెను. ఆ శిశువునకు సిద్ధార్థుడని నామకరణముచేసిరి.

శుద్ధోధనుడును మాయాదేవియును శుద్ధసత్త్వస్వరూపులు. ప్రసవానంతరము వారము నాటికే మాయాదేవి ప్రపంచమును వీడిపోయినది. సిద్ధార్థుడు జన్మించిన యా పవిత్ర లగ్నమునందే యశోధరయు, చెన్నుడను సారథియు, కంటకమను అశ్వోత్తమమును జన్మించిరట. శిశుసంరక్షణభారము ఆయనసవతితల్లి యగు గోతమిపై బడెను. ఆమెయు నాశిశువు నెంతో యల్లారుముద్దుగా పెంచి పెద్దజేసెను.

శాక్యసింహుడగు సిద్ధార్థునకు జాతకర్మాచరణము గావింపబడెను. జ్యోతిష్కులెల్లరు అది జూచి ఈ బాలుడు సంసారజీవనము ననుసరించెనేని రాజాధిరాజగును. లేక వైరాగ్యము ననుసరించినచో జగత్కల్యాణార్థము ఇల్లువిడిచి అభినవమతస్థాపకుడై ప్రజానీకమును మోక్షమార్గమునకు దోడ్కొనిపోవును. దేవశాసితులను ఋషు లిరువురు రాజకుమారుని శుభ సాముద్రికలక్షణముల గాంచి యెంతయునందితులై సిద్ధార్థుడు బుద్ధుడై ప్రపంచము నుద్ధరింపగల సమయమున జీవించి యా మహాత్ముని జూచు భాగ్యము మనకు గలుగదుగదాయని దుఃఖించిరి. ఈ ఋషుల దుఃఖమును గాంచిన రాజు శుద్ధోధనుడు ''మహాత్ములారా! ఎట్టి దృశ్యములగాంచి మా కుమారుడు విరాగి యగునో తెలుపు''డని వారిని బ్రార్థించి వృద్ధులు, అంధులు, శవము, సన్న్యాసి— ఈ నాలుగు దృశ్యములే తన పుత్రుని వైరాగ్యమునకు కారణభూతములగునని తెలిసికొనెను. పుత్రుని యందలి వాత్సల్యముచేతను, భ్రాంతిచేతను రాజు ఈ నాల్గింటిని కుమారుని కంటబడకుండ జేయుచుండెను. కర్మగతి నడ్డుకొనగలవారెవరు? అది అనుల్లంఘనీయము గదా!

సిద్ధార్థుడు మెల్లమెల్లగా శుక్లపక్ష చంద్రుని వలె దినదిన ప్రవర్ధమానుడగుచుండెను. సకల విద్యలును నభ్యసించెను. తీరుబడి కలిగినపుడెల్ల నేకాంతవాసముచేయుట, అప్పుడప్పుడు గంభీరధ్యాన నిమగ్నుడగుట మున్నగు విపరీత లక్షణముల నతనియందు గొందరు లక్షించిరి. సమస్త శాస్త్రములను బఠించినను 'జీవహింస' యన్నచో ఆ మహాత్మునకు హృదయము ద్రవించెడిది. అయినను ఆయన భయపడెడివాడు

కాదు, శస్త్రాస్త్రవిద్యాపాటవము గలిగియుండెను; ధనుర్విద్యయందు సాటిలేనివాడై విరాజిల్లెను. ఆటపాటలయందు జనసామాన్యము ననుకరించినను ఏకాంతవాసమున స్వీయ యచింతా రాజ్య విహారమే ఆయన కత్యంత ప్రియతమమై యొప్పెను. శుద్ధోధనుడు తనకుమారుడైహికసుఖమగ్నుడగుటకై ప్రతిఋతువునందును తత్తదనుగుణ్యములగు వాసభవనములు నిర్మించెను. సుసజ్జితులును, రూపలావణ్యశోభితులునగు దాసదాసీజనములను, రమ్యమైన యుద్యానవనములు కుముదపూరిత సరోవరములు సుగంధపుష్ప పరిశోభితములగు లతానికుంజములు—సమస్తమును సృష్టింపజేసెను. సంగీతము నృత్యవాద్యాది కళలం దారితేరిన విద్వాంసులును నటీ నటకులును ఆయన దృష్టి నాకర్షించుటకై నియమింపబడిరి. ఇట్టి వాతావరణమునందు పెరుగుచున్న తన పుత్రు డెన్నటికిని వైరాగ్యమవలంబింపడని రాజు మున్నాటికి నమ్ముచుండెను. జరారోగ మరణ త్యాగముల నాతని కంటబడకుండ జేయుచుంటిమి గదా! ఇక భయమేమియని రాజు తలంచెడివాడు.

ఇట్లుండ సిద్ధార్థునకు పందొమ్మిదవయేడు మొదలుపెట్టెను. అంతట క్రోలీవంశజుడగు సుప్రబుద్ధుని కుమారి సర్వలక్షణ సంపన్నయు సౌందర్యరాశియు సుశీలయునగు గోప (లేక) యశోధరయను కన్యను వివాహముగావించిరి. ఇంతటితో పుత్రుని ప్రపంచమున బద్ధుని గావించినట్లు తండ్రి తలంచెడివాడు. అయినను జనుల సుఖ దుఃఖములందు పాల్గొని వారిని రక్షింపవలసిన నేను ఈ సుఖదుఃఖముల నా పుత్రునికంట బడకుండ మభ్యపెట్టుచుంటిని గాని నా కర్తవ్యమును సక్రమముగా నిర్వర్తించుచుంటినా? యన్న సందేహ మప్పుడప్పుడు రాజునకు గలుగుచునే యుండెను. మెల్లమెల్లగా సిద్ధార్థుడు బయటబడు శుభ సమయమాసన్నమయినది. ఒకనాడు సిద్ధార్థుడు తండ్రిని సమీపించి, 'తండ్రీ, ఈ సంసారము నాకు ప్రీతికరముగా లేదు' అని చెప్పి యాతని శ్రవణమున వజ్రపాతము గావించెను. రాజతని కెన్నో యుక్తుల జూపెను, భోగములసంఖ్యను హెచ్చించెను; కాని ప్రయోజనము లేదయ్యెను.

ఒకనాడు, కుమారుడు తన్నువిడిచి వెళ్లునేమోయన్న భయమువలన రాజుకుమారుని భోగములందును చిత్తమునందును మార్పు గలిగించుటకై పట్టణమునందలి వింతల జూపింప నేర్పాటు గావించెను. చెన్నుడు రథము నాయత్తముచేసి కంటకమును బూన్చి తీసికొని వచ్చెను. సిద్ధార్థుడు రథారోహణము గావించెను. సారథి సారథ్యమునకు బూనెను. విధిని రాజశక్తి జయింపగలదా! దేనిని పుత్రుని కంట బడకుండుటకై యిన్నాళ్లు రాజు సర్వసన్నాహములు గావించెనో ఆచతుష్టయమునే స్వయముగా రాజే పుత్రున కీవిధముగా జూపెను. పట్టణ విహారమునందు ప్రజల దుఃఖాత్మక జీవనమును కండ్లారజూచి సిద్ధార్థుడు చెన్నునితో నిట్లనెను: "ఇదియేమి? వీరెవరు? ఇట్టిపరిణామ మందఱకును సంభవించునా? నాకు, నా ప్రియురాలికి, తల్లిదండ్రులకు బంధుమిత్రులకెల్లరకును కలుగునా?"

చెన్నుడు:—(విధి బలమును గాంచి దుఃఖాక్రాంతుడై యిట్లు పలికెను): ఔను ప్రభూ! కాలగతి నెవరును మార్పజాలరు. ఏది నశ్వరమో దాని కిట్టి పరిణతియే ప్రాపించును.

ఇరువురును స్తబ్ధులై మిన్నకుండిరి. జ్యోతిష శాస్త్రజ్ఞులమాట నిజమై నిల్చినది. 'చక్రవర్తి వంశ మింతటితో నంతరించునేమో! నా ప్రియ యజమానితో నెడబాటు గలుగనున్నదిగదా' యని చెన్నుడు దుఃఖింపజొచ్చెను. మహానుభావుడు తనమాటయే మఱచిపోయెను. రివ్వున దుఃఖము ఆయనహృదయము సమస్తమును ఆవరించెను. 'ఇట్టి శోకసముద్రమును దరించు టెట్లు? జరామరణవ్యాధి దుఃఖములను దరించు మార్గముగలదా?' యని యోచింపదొడగెను. కొంతసేపటికి సిద్ధార్థుడు 'చెన్నా! ముందునకు బొమ్ము' అనెను. ఇట శ్రీవారిమనస్సున నాటిన ప్రశ్నకు తక్షణమే ప్రత్యుత్తరము లభించెను. ఎదుట ప్రశాంతమై యానందమయమైన తేజస్సుగల సన్న్యాసి నిలిచెను. ఎప్పుడును నిట్టివారిని జూడని సిద్ధార్థుడు మిక్కిలి యాగ్రహముతో 'ఇతడెవరు చెన్నా?' యనెను. చెన్నుడు వినయవినమిత శిరస్కుడై యిట్లు పలికెను: ''ప్రభూ ఈయన త్యాగి. సంసారమందలి శోక దుఃఖముల దరించిన మహానీయుడు. భగవదుపాసనా సక్తుడై యానందము ననుభవించువాడు.'' ''ఆహా ఇదిగో యుపాయ''మని సిద్ధార్థుడు 'చెన్నా! ఇక చాలు నన్నింటికిగొనిపొ'మ్మని యాజ్ఞాపించెను. రాజభవనము చేరినంతటనే యశోధర యొక మగబిడ్డను ప్రసవించెనని వార్తవచ్చెను. ఆవార్తాహారునకు తన మెడలోని రత్నహారము నిచ్చి సిద్ధార్థుడు మఱియొక బంధము తన్నావరించినదని తనలో తానను కొనెను. అయినను 'ఎట్లయినను నే నీ రాత్రి యందే గృహమును త్యజించెదను. త్రితాపముల దహించి జీవులకు శాంతినొసగ గలిగినచో మఱలి వత్తును, లేనిచో రాను' అని పట్టు పట్టెను.

(సశేషము)

గీతాయోగశాస్త్రము

శ్రీ గుమ్మలూరు సత్యనారాయణ

'శ్రీమద్భగవద్గీతా సూపనిషత్సు పరబ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే...' అని భగవద్గీత యొక్క బిరుదావళి భగవద్గీతాసు=భగవంతునిచే పలుకబడినది. ఉపనిషత్సు = ఉపనిషదర్ములఁ జెప్పునది, బ్రహ్మవిద్యా=బ్రహ్మవిద్యను తెలియ జేయునది, యోగశాస్త్రే=యోగమును జెప్పెడి శాస్త్రము,

ఇందులో 'యోగ' మనగా నేమి?

ఈ యోగ శబ్దమున కనేకులు అనేకరకముల అర్థములు చెప్పియున్నారు. జ్యోతిషమందు గ్రహయోగమని, వైద్యమందు నౌషధయోగమని, లోకమందున అయోగము-వియోగము-సంయోగముఅని వివిధోపసర్గలతో వ్యవహరింపబడుచున్నది. పతంజలిముని 'యోగశ్చిత్తవృత్తి నిరోధః'—యోగమనగా చిత్తవృత్తులను నిరోధించుట యన్నాడు. 'వృత్తినిరోధ

మునకు సాధనము అభ్యాసము వైరాగ్యము, ఈశ్వర ప్రణిధానము' అనికూడ చెప్పెను. గీతలయందు 'సిద్ధ్యసిద్ధ్యోః సమో భూత్వా సమత్వం యోగ ఉచ్యతే' (2-48) అని చెప్పబడినది. అదిగాక ప్రతి అధ్యాయమునకు విషాద, సాంఖ్య, కర్మ—యోగమనియిట్లు 18 అధ్యాయములకు చివర యోగశబ్దమును జేర్చినాడు. ఒక స్వల్పవస్తువు మహత్తరమైన విషయముతో కలియుటకూడ యోగశబ్దార్థముగ జెప్పియున్నారుగదా! దీని ననుసరించి జీవాత్మ పరమాత్మలో కలియుట యోగమని ఉపనిషదభిప్రాయము. దీనికి కావలసిన సాధనము, గమ్యము కూడ గీతాయోగార్థములో నిమిడియేయున్నవి గనుక భగవద్గీత యొక మహా మంత్రశాస్త్ర మన్నారు. 'మననేన త్రాయతే'—మరలమరల ఆలోచించుటచేత రక్షించునది కావున మంత్రము, దీని అంగన్యాస కరన్యాస ప్రారంభమున 'ఓంఅస్య శ్రీ మద్భగవద్గీతా మాలామంత్రస్య' అని వ్యవహరింపబడినది. ప్రతి గీతాశ్లోకమును మంత్రరూపముననే యున్నది. భగద్గీతయంతయు 18 అధ్యాయములలో వ్రాయబడి, 18 యోగ ప్రసక్తులను జేసియుండుటచేతను, కురుపాండవయుద్ధము 18 దినములు 15 అక్షౌహిణుల సైన్యముతో జరుపబడియుండుటచేతను, దీనికి తోడు మహాభారతముకూడ 18 పర్వాలతో చెప్పబడినది గనుకను, ఈ 18 సంఖ్యలో బ్రహ్మవిద్యారహస్య మిమిడియున్నదనియు, దానిని బట్టి 'బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే' అని భగవద్గీతా బిరుదావళిలో నున్నదనియు ఒక బలమైన వాదముగలదు. ఇంతటి మహోత్కృష్టమైన గ్రంథమునకు పరమప్రమాణమైన శాస్త్రమునకు, వారివారి బుద్ధిబలము ననుసరించి వారివారి లోకసంగ్రహకార్యవాదనల మూలముగ భగవద్గీతకు వ్యాఖ్యానములు ప్రబలుట సహజమే. కాని ఏ పాత్రలో త్రాగినను అమృతపానీయమె సుమాయని ధ్వనించునట్లు 'యేయథామాం ప్రపద్యన్తే తాంస్తథైవ భజామ్యహమ్, మమవర్త్మానువర్తన్తే మనుష్యాః, పార్థ! సర్వశః' అని శ్రీకృష్ణపరమాత్ముడే నిర్వచించియున్నాడు. సర్వమత సామరస్యముగల యిటువంటి భగవద్గీతలోని యోగశాస్త్రము ఏ యోగము నపేక్షించుచున్నదో తర్కించుట ప్రధానము గదా!

గీతలయందు జెప్పబడిన సమత్వరూప యోగము యోగశాస్త్రమందు చెప్పబడిన వృత్తినిరోధరూపయోగ మొక్కటియే గావచ్చును. కాని ఈ యోగములు కర్మయోగమనియు భక్తియోగమనియు జ్ఞానయోగమనియు ముఖ్యమగు మూడుయోగములు. గీతలలో ప్రతిచోటను 'యోగము' ఒకే అర్థమందు వాడబడెనా లేక భిన్న భిన్నార్థములయందు వాడబడెనా?

'అర్జున విషాదయోగము' అని ప్రథమాధ్యాయమునకు పేరు. ఇక్కడ వృత్తినిరోధమర్థముగా చెప్పెదమనినను సమత్వరూపమగు యోగమనినను అన్వయించదు కదా! విషాదపూరితుడైన వానికి సమత్వమెట్లు కలుగును? చిత్తవృత్తి నిరోధమైనను ఎట్లు ప్రాప్తించును?

ఈ యోగ శబ్దమునకు—'యోగస్సన్నహనోపాయ ధ్యానసంగతి యుక్తిషు' అని నిఘంటువర్థము చెప్పుచున్నది. యోగమనగా సిద్ధమగుట ఉపాయము, ధ్యానము, కలియుట, హేతువు – ఈఅర్థములు చెప్పబడుచున్నవి. ఈ అర్థములలో అన్ని స్థలములయందును 'యోగ' శబ్దమునకు 'ఉపాయము' అని చెప్పుకొనినచో సరిపడును. అర్జున విషాదయోగము—అనగా

అర్జునునకు కలిగిన విషాదము భగవచ్ఛరణా గతికి సాధనమైనది. లోకమున శోకమోహో ద్రేకములు కలిగినపుడు ప్రాజ్ఞుడు భగవంతునే శరణు బొందును. పాశుపతాది దివ్యాస్త్రధారి యైనను అతనిధైర్యమును పాడుచేసి స్వధర్మ విముఖునిగా చేసినదీ శోకమే. ఇట్టి శోకము యొక్క నివృత్తి ఇహలోకరాజ్యము వలన గాని, పరలోక సుఖము వలనగాని కానేరదు. ఐనను, తాత్కాలిక శాంతియే; ఆత్యంతిక శోకనివృత్తి కాదు. ఆత్యంతిక శోకనివృత్తి కలిగినగాని పురుషునికి నిత్య సంపూర్ణసుఖము లభించదు. అందుకై అర్జునుడు తన శోకము యొక్క ఆత్యంతిక నివృత్తికై భగవచ్ఛరణా గతియే ఉపాయమని యెంచెను. ఆభగవంతు డును 'తమువాచ హృషీకేశం ప్రహసన్నివ భారత'అని దుఃఖనివృత్తికొరకు తగిన ఉపాయ మును అర్జును డడుగుచుండగా —'ప్రహస న్నివ' - నవ్వుచు, అర్జునుని జూచి 'దేహి దేహవిభాగమును సాంఖ్యయోగమునజెప్పెను. ఇది రెండవ అధ్యాయము.

ఇట్టి సాంఖ్యజ్ఞానము సాధకునికి చెప్పినంత మాత్రాన నిలువదు గనుక దానినిగురించి నిష్కా మకర్మయోగమని ౩-వ అధ్యాయము, కర్మ ఆచరణకన్న సమత్వ రూపజ్ఞానమే శ్రేష్ఠమని జ్ఞానయోగమును, 4-వ అధ్యాయము, కర్మ సన్న్యాసయోగమని 5-వ అధ్యాయమును చెప్పబడినవి.

ఇట్లు ప్రతి అధ్యాయమునకును యోగ శబ్దము జేర్చుటచే ఒక్కొక్క అధ్యాయమందు జెప్పిన విషయము సాధకునికి ఒక్కొక్క ఉపా యమనెడి ఉద్దేశము వ్యక్తమగుచున్నది.

ఇంకను యోగమనగా సామాన్యముగ వాయుధారణమని లోకమున ప్రతీతి. ఆ శక్తి కలిగిన వానిని 'యోగి' అనుచున్నాము. అంత మాత్రాన యోగ శబ్దార్థము పూర్తి కాలేదు. 'ద్వే బీజే చిత్తవృక్షస్య ప్రాణస్పందనవాసనే' —చిత్తము చలించుటకు వాయుచలనము, వాసన, కారణములని జ్ఞానవాశిష్ఠమున నున్నది. దీనిలో వాసనాక్షయమే ముఖ్య యోగము. అదియే పతంజలిమునిచే సూత్రించ బడినది.

గీతలయందు ప్రతిపాదించబడిన విషయము కూడ నిదియే. వాసనాక్షయ విజ్ఞాన మనోనాశ ములు—అనగా వైరాగ్య బోధోపరతులు— మూడును జ్ఞానమునకు పూర్ణత నాపాదించును. అపుడే పురుషుడు జీవన్ముక్తుడగును. దీనిలో వాసనాక్షయమునకు ఈశ్వరధ్యానము సాధన మనియు, మనోనాశమునకు వస్తువిచారణ మనియు, విజ్ఞానమునకు శ్రవణ మనన నిధి ధ్యాసనలు సాధనములనియు, చెప్పబడి యున్నది.

గీతాశాస్త్రము 18 అధ్యాయములు. ఈ 18 యును మోక్షోపాయములే. 'అద్వైతా మృతవర్షిణీ'—అనే ధ్యానశ్లోకమున ప్రతిపా ద్యాంశము అద్వైతమనియే సిద్ధమగుచున్నది. శ్రీ శంకరులు, భాష్యారంభమున ప్రవృత్తి నివృత్తి రూప వైదిక ధర్మద్వయమును బోధ జేయుటకు అర్జునుని నిమిత్తముగా లోకాను గ్రహముకొరకుపదేశించె నన్నారు. అటువంటి ధర్మద్వయమును ఎట్లాచరించవలెనో, దాని విధానమే యిందు జెప్పబడియున్నది. రెండవ అధ్యాయమున దేహి దేహ విభాగమును దెలి యజేయుటకు కారణమేమనగా సాధకుడు ప్రా రంభమున దేహాభిమానబద్ధుడై ప్రవృత్తి యందు సంకుచితుడగుచున్నాడు. నివృత్తియం దుకూడ భయమందుచున్నాడు. అందుకై సాధ

కునికి ప్రవృత్తి సంకోచము దేహాభిమానముచే కలిగెను. గనుక అట్టిదేహము అనిత్యమనియు, బాల్య యౌవన కౌమారములవలె రాకపోకలు కలవనియు, దానియం దభిమానముంచుకొని తనప్రవృత్తి సంకోచము జేసికొనుట అజ్ఞానమనియు, అట్టి యజ్ఞానము స్వరూపజ్ఞానము కలిగినగాని వదలదనియు దలంచి ముందుగ ప్రత్యగాత్మస్వరూపమే 'అశోచ్యా నన్వశోచస్త్వం'' అను 2-11 శ్లోకము మొదలు, 'ఏషా తేభిహితా సాంఖ్యే' అను 2-39 శ్లోకము వరకు చెప్పబడినది. ఇక మూడవ అధ్యాయమున ప్రత్యగాత్మజ్ఞానము దేహేంద్రియాది స్వాభావికవృత్తులచేత ప్రతిక్షణమును కప్పబడుచుండును. అందుచేత ప్రత్యగాత్మజ్ఞానము స్థిరముగ నిలువదని నిష్కామ కర్మయోగము నుపదేశింపవలసి వచ్చెను. 'యస్త్వింద్రియాణి మనసా నియమ్యారభతేర్జున ; కర్మేంద్రియైః కర్మయోగ మసక్తస్సవిశిష్యతే' (3-7) మానసేంద్రియములను నియమించుకొని కర్మయోగము నాచరింపుమనెను. మరియొక ఉపాయము——'యజ్ఞార్థాత్కర్మణో న్యత్ర లోకోయం కర్మబంధన! (3-9) అని ఈశ్వరప్రీతిగా జేయు కర్మలు బంధకములు కావనికూడ చెప్పెను. 'యస్త్వాత్మరతి రేవస్యాదాత్మతృప్తశ్చ మానవః ఆత్మన్యేవచ సంతుష్టస్తస్య కార్యం నవిద్యతే! నైవతస్యకృతేనార్థో నాకృతే నేహ కశ్చన, నచాస్య సర్వభూతేషు కశ్చి దర్థవ్యపాశ్రయః॥' (3-17, 18) ఆత్మనిష్ఠుడగు సన్న్యాసికి, నాచరింపవలసిన కార్యమొకటియును లేదు, అనగా నీ యజ్ఞములతో నెట్టి యవసరమును లేదు. ఆత్మజ్ఞానికి ముల్లోకములందును బొందదగు ప్రయోజనము లేదు కావున ప్రయోజనములకు సాధనభూతములగు కర్మలతో నవసరము లేదను తాత్పర్యముతో ఆత్మజ్ఞానికి కర్తృత్వమే లేదని జెప్పెను. ఇట్లు 2, 3 అధ్యాయములచే జ్ఞాననిష్ఠ, దానికి సాధనమైన నిష్కామకర్మనిష్ఠ రెండును, అర్జునుని గురించి ఉపదేశింపబడెను. ఇంతతో గీతార్థము పరిసమాప్తమైనట్లు. అటుపై జెప్పిన అధ్యాయములలో, ఈ రెండు విషయములుగాని, లేదా ఏ ఒకటిగాని, సంకోచ విస్తరభావముల చేత నుపదేశింపబడినవి.

దీనిలో ముఖ్యముగ సాధకుడు —— అమానిత్వము, అదంభిత్వము, అహింస, క్షాంతి, ఆర్జవము, ఆచార్యోపాసనము, శౌచము, స్థైర్యము, ఆత్మనిగ్రహము, ఇంద్రియార్థములయందు వైరాగ్యము, అనహంకారము, జన్మమృత్యు జరాది దోషములను జ్ఞాపకముంచుకొనుట సముచితము కలిగియుండుట——మొదలుగాగలవానిని అభ్యసింపవలెను. 'యమాన్సేవేతసతతం నియమాన్ నకదాచన। యమాన్పతత్యకుర్వాణో నియమాన్ కేవలాన్ భజన్' ——యమ నియమాది యోగసాధనములలో యమమునే మొదట నభ్యసింపవలెను. యమమును విడచి నియమమును నభ్యసించినవాడు చెడును. యమములనగా పైనిచెప్పిన అమానిత్వాది గుణములే. కనుక అమానిత్వాది గుణముల నాచరించుటయే ముఖ్యయోగము అని గీతయందు విపులీకరించబడిన యోగశాస్త్రము.

శ్రీ వివేకానంద సంభాషణలు

(శ్రీ సురేంద్రనాథసేను స్వంత దినచర్య నుండి)

అనువాదకుడు : శ్రీ పిన్నింటి సుబ్బారావు

[మధురభావము—ప్రేమ—నామకీర్తన—దాని లోపము—జ్ఞానముతో గూడినభక్తి—ఒక వింతస్వప్నము.]

సోమవారము. 24-1-1898.

స్వామిజీని దర్శించుటకై మఱల వచ్చితిని. వారిచుట్టును ప్రేక్షకులు గుమిగూడియుండిరి. శ్రీ చైతన్యులయనుయాయులచే, అస్పష్టముగా నిర్వచింపబడిన, భగవంతుని భర్తగాభావించి, భక్తిసాధన జేయు, మధురభావమునుగూర్చి స్వామిజీ యుపన్యసించుచుండెను. ప్రపంచమంతయు సుఖాంతమేయని యప్పుడప్పుడు నుడువు అతిశయోక్తులవలన ప్రేక్షకులు నవ్వుచుండగా నొకరు "ప్రభువుయొక్క లీలలలో ఇంతటి పరిహాసమును గొల్పునదేమిగలదు ? వారు మహాత్ములుగారనియు, మానవకల్యాణమునకై సమస్తమును ఒనర్చిరనియు మీారు నమ్ముచుండుట లేదా?" యని ప్రశ్నించెను.

స్వామిజి :—ఎవరువారు? అయ్యా, అయితే నేను మిమ్ములను హేళనచేయుచుంటినని యా? తమరు దీనియందలి పరిహాసమునే గ్రహించితిరి. అంతియెగాదా? తమరు నేను నా జీవితములో ఎన్నెన్ని బాధలుపడి, కామినీ కాంచనములనుత్యజించి, యీ పరివ్రాజక జీవితమునుగడపుచు, నా యాదర్శమును, ప్రజలలో వ్యాపింపజేయుటకై, చేయుచున్న యత్నములను గమనించుట లేదు. శ్రీ చైతన్యప్రభువు, మహాత్యాగపురుషుడు. కామినీ కాంచనములతో ఆ మహనీయున కెట్టి సంబంధమునులేదు. పిమ్మట కొంతకాలమునకు, ఈతని శిష్యులు, స్త్రీలను తమ సంఘమునందు జేర్చుకొని, యా ప్రభువుపేరిట, వారితో విచ్చలవిడిగా సంచరించి, గొప్పకళంక మీా సమాజమునకు దీసికొనివచ్చిరి. ఆ మహాప్రభువు, తన జీవితమునందు జూపిన యాదర్శప్రేమతత్త్వము, లింగభేదరహితమైనది. కామవాంఛారహితమైనది. అట్టి విశ్వవిరహప్రేమతత్త్వము, ప్రజాసమూహమునకందుబాటులో నెన్నడును నుండజాలదు. పిమ్మట వచ్చిన వైష్ణవగురువులు, ఆప్రభువుయొక్క త్యాగజీవితముపై ముఖ్యముగా లక్ష్యముంచి ప్రచారముచేయుటమాని, వారి పాండిత్యము, యుత్సాహము సమస్తము ఆతని ప్రేమతత్త్వమునుమాత్రమే, జనసామాన్యమునందు వ్యాపింపజేయుటచే, సామాన్యప్రజలా దివ్యప్రేమ లక్ష్యమును గ్రహింపలేక, స్త్రీపురుషు లొండొరులు ప్రేమించుకొనుమార్గమే యాపరమ లక్ష్యమని తలంపజొచ్చిరి.

ప్రశ్న :—కాని, అయ్యా, వారు శ్రీహరి నామమును చండాలురకు సహితము బోధించిరిగదా? ఏనజనసామాన్యమునకు వారిప్రేమతత్త్వమును గ్రహించుటకేల హక్కు లేదు?

స్వామిజి :—ఆతని బోధనుగూర్చి నేను సంభాషించుచుండుట లేదు. రాధాదేవి, ఏ దివ్యప్రేమచే, జగద్రక్షకుడగు శ్రీకృష్ణుని ఆరాధించెనో, యీరాధాప్రేమను, తనలక్ష్యముగానుంచుకొని, యహోరాత్రములు, తనవ్యక్తిత్వమును ఆరాధయందు నిలిపి మైమరచియుండెనో యీ దివ్యమధుర భావమునుగూర్చి భాషించుచుంటిని.

ప్రశ్న :—జనులకందరికును, దానిని అందుబాటులోనుంచున ట్లేల చేయరాదు?

స్వామిజి :—ఒకమారు భారతీయుల దిలకింపుము. ఈ దివ్యభావమును బోధించుటచేనెట్టి ఫలితములుగలిగెనో పరిశీలింపుము. జనసామాన్యమున కందర కాతత్త్వ ముపదేశించుటచే, యావన్మందియు అబలలైరి. ఒరిస్సాయంతయు భీరువుల రాష్ట్రమయ్యెను. ఈ నాలుగు శతాబ్దములనుండియు, ఈరాధాప్రేమయందు మునిగి తేలుచున్న వంగదేశమున పౌరుషము నశించిపోయెను. ప్రజలందరికిని, దుఃఖించుటయే జాతీయలక్షణమయ్యెను. జాతియొక్క భావములకును, ఉద్దేశములకును లక్ష్యమగు, వారి వాఙ్మయము నొకసారి పరిశీలింపుము. వంగవాఙ్మయమంతయును, దుఃఖాత్మకముగను, విచారాంతముగను గన్పడును. వీరరసమును పురికొల్పు, పద్యభాగ మొకటియైనను ఎచ్చటను మచ్చునకైనను గానరాదు.

ప్రశ్న:—అయిన ఈ దివ్యప్రేమకు హక్కుదారు లెవ్వరు?

స్వామిజి:—హృదయమునం దేమాత్రము కామవాసనయున్నను, నిజమగు ప్రేమతత్త్వమలవడ నేరదు. మానవులలో మహాత్యాగులు, మహాపురుషులు మాత్రమే యీ దివ్యప్రేమతత్త్వమున కధికారులు. సామాన్యజనుల కీ ప్రేమతత్త్వమును బోధించినచో వారు తమ హృదయసీమలయందా భగవానుని స్త్రీమూర్తినిగా భావించుకొని ప్రేమవిరహామునందుండు సమయమున, ఆ లక్ష్యమునుండి పతితులై స్వభార్యలందే మనస్సులగ్నమై, తమచ్యుతికే దారితీయగల పరిస్థితి సంభవించును.

ప్రశ్న:—తన్ను భార్యగను, భగవంతుని భర్తగను భావించి, ప్రేమమార్గమున భగవంతుని జెలియువిధము గృహస్థుల కసాధ్యమగు పద్ధతియా?

స్వామిజి:—కొన్ని మినహాయింపులతో, సామాన్య గృహస్థులకిది యసాధ్యమే. సందేహము లేదు. ఇతరమార్గముల నేకము లుండగా, ఈ మార్గమునందింత పట్టుదల యెందులకు? ఈ మధురభావముదప్ప, భగవంతుని ఆరాధించుట కితర బాంధవ్యములు లేవా? మిగిలిన చతుర్విధ మార్గములలో నేదియోయొకటి యభ్యసించి, నిశ్చల హృదయముతో ఆభగవానునినామమును, ఏల గైకొనరు? హృదయద్వారమును మొదట తెరువుడు. పిమ్మట సమస్తమును తమంతట తామే చేకూరగలవు. కాని కామవాసన యున్నంతవఱకు ప్రేమతత్త్వమలవడ నేరదను సత్యమునుమాత్రము మరువకుడు. మొదట పశువాంఛలను నిగ్రహించుట కేల ప్రయత్నింపరు? "నేను గృహస్థును గదా, అదెట్లు పొసగును?" అని నీవు

చెప్పవచ్చును. అర్థము లేనిమాట, గృహస్థు డై నంతలో, విషయలోలుడై, నికృష్టసంబంధములతో జీవితమంతయును గడప వలయుననియా? ఈమధురభావము ననుసరించుటలో, పురుషుడు తాఁ స్త్రీమూర్తిగా భావించుకొనుట యెంత నికృష్టము!

ప్రశ్న:—అయ్యా, నిజమే. అనేకులు గలిసి నామసంకీర్తనము చేయుట, సంతోషదాయకముగా నుండగలదు. మనశాస్త్రము లారీతిగా ప్రవచించుచున్నవి. శ్రీచైతన్యప్రభువారీతిగా ప్రజలకు బోధించెను. మృదంగము వాయించినంతనే హృదయమునందు నృత్యము జేయవలెననెడి భావము జ్వలనము కాగలదు.

స్వామిజి:—బాగుగనే ఉన్నది. కాని కీర్తన పాడుటయన నృత్యముచేయుట మాత్రమేయని తలంపరాదు. భగవంతుని మహిమాతిశయమును, నీ యిచ్ఛవచ్చినరీతి గానముచేయుటయే దాని భావము. ఆవైష్ణవులనృత్యము, భావగాంభీర్యము, ఆకర్షణీయమగు సత్పద్ధతియేగాని, దాని ననుసరించుటవలనగలుగు ప్రమాదములనుగూర్చి జాగరూకులై యుండవలయును. ప్రతిఫలమునందు, ప్రమాదము గూఢమైయుండును. ఈ నృత్యమునందు, భావములు పూర్తిగా ఉద్రేకమును పొందును. కన్నీటి బాష్పములు స్రవించును. బాహ్యస్మృతి గోల్పోయినరీతిగా, తలదిరుగును. కాని యా సంకీర్తన మాగిపోయినంతనే, యా భావము లెంతతీవ్రములై ఉద్రేకమును బొందెనో, యంత వేగముగనే చల్లారిపోవును. మహాసముద్రమునందు తరంగములెంతయున్నతములై లేచునో, యంత వేగముగనే యథోన్మీలనములగును. ఈస్థితియందు సరియగు యుక్తాయుక్త విచక్షణాజ్ఞానము లేనిచో, దీని ప్రతిఫలమును, బడయుట మిక్కిలి యసాధ్యమై, కామవాహినిలో బడుట తటస్థించును. అమెరికా దేశమునందుగూడ ఇట్టిదృశ్యమును గాంచితిని. చాలమంది చర్చిలకుబోయి, భక్తితో ప్రార్థించి, భావోద్రేకముతో గానముచేసి, సువార్తల నాలకించుటలో అశ్రుధారలను గుటిపించుచు, ఆ చర్చినివిడిచి గృహోన్ముఖులైనంతనే, దాని ప్రతిఫలముగా తీవ్రమగు పశువాంఛాముఖ గహ్వరమున బడుచుండిరి.

ప్రశ్న:—అయితే, మేము తప్పు దారిని బట్టక, శ్రీచైతన్యప్రభువు బోధించిన యే పద్ధతుల నాచరించిన, అభ్యుదయమును గాంతుమో, యామార్గము నుపదేశింతురా?

స్వామిజి:—జ్ఞానముతోగూడిన భక్తితో పరమేశ్వరుని పూజింపుము. భక్తితో విచక్షణాజ్ఞానమనుసంధానము చేయుము. ఇవిగాక, శ్రీ చైతన్యప్రభువుయొక్క హృదయమును, భూతదయను, భగవంతునియెడగల విరహవేదనను, త్యాగధర్మమును, నీ జీవితలక్ష్యముగా గైకొనుము.

పృచ్ఛకుడు:—(స్వామిజీ నుద్దేశించి, ముకుళితహస్తుడై) "అయ్యా, మీరు సత్యమును వచించితిరని గ్రహించితిని. ఏదో పరిహాసముగా వైష్ణవుల మధురప్రేమను విమర్శించుచుండగా, మీభావములను గ్రహింపలేక ఆరీతిగా నధిక్షేపించితిని క్షమింపుము."

స్వామిజి.—ఇటు వినుము. మనము తప్పని సరిగా విమర్శచేయవలయుననిన, భగవంతుని, తత్తుల్యులగువారినే, విమర్శింపవలయును. నన్ను నీవు విమర్శించినను, నేను నిన్ను విమర్శించినను, ఉభయుల మొండొరులపై కోపోద్రిక్తులమయ్యెదము. ఇట్లు జరుగదా? కాని భగవంతుడుగాని, తత్తుల్యులుగాని, ఎన్నడును, చెడ్డకు, చెడ్డనే ప్రతిఫలముగా జరుగనీయరు.

ఈ మహాశయుడు, స్వామిజీ పాదపద్మములకు నమస్కరించి వెడలిపోయెను. ఇట్టి సమావేశములు స్వామిజీ కలకత్తాయం దున్నంత కాలము అనుదినము జరుగుచుండునని నే నిదివఱకే తెల్పియుంటిని. ప్రాతఃకాలము మొదలు, రాత్రి ఎనిమిది, తొమ్మిదిగంటలవఱకు, ప్రతిగంటయును, ప్రజ లశేషముగా స్వామిజీని చుట్టుముట్టియే యుందురు. దీనివలన, స్వామిజి భోజనము, వేళకు సరిగా కుదిరెడిది గాదు. అందుచే కొందరు, నిర్ణీతసమయములందే ప్రజలకు దర్శనమీయదగునని, సలహానిచ్చియుండిరి. కాని మానవసేవకై యెట్టి త్యాగమునకైనను వెనుదీయని ప్రేమమూర్తియగు స్వామిజీ, మతజిజ్ఞాసులై, తనయొద్దకేతెంచు ప్రజలనుచూచి, కరుణార్ద్రహృదయుడై, యనారోగ్యముతోనున్నను, వారల విన్నపమును మన్నించలేదు. "వీరు తమగృహములనుండి, యిచ్చటి కనేకబాధలనుసహించి, పాదచారులైరాగా, నే నిచ్చట నాయారోగ్యము చెడిపోవునని తలచి, వారితో ఏదియో కొద్దిగానైనను భాషింపకుండ, కూర్చుండియుండగలనా?" యని నవ్వీన చిఱునవ్వే వారికి స్వామి సమాధానము.

సాయంత్రము నాలుగుగంటలకు సమావేశము పరిసమాప్తమయ్యెను. ప్రేక్షకులందరును వెడలిపోయిరి. ఇంగ్లండు, అమెరికా మొదలగు దేశములనుగూర్చి స్వామిజీ కొందఱు పెద్దలతో ముచ్చటించుచుండగా వారమాత్రము నిల్చిపోయిరి. సంభాషణమధ్యమున, స్వామిజీ యీ క్రింది విధముగా నుడివెను :—

"ఇంగ్లండు దేశమునుండి నేను తిరిగి వచ్చుచుండగా, మార్గమధ్యమున నొక వింత స్వప్నమునుగాంచితిని. మధ్యధరాసముద్రమున ఓడదాటుచుండగా, నాసుషుప్త్యవస్థయందు, వయోవృద్ధుడును, పూజనీయుడును, ఋషిస్వరూపుడును అగు నొక మహాపురుషుడు నాయెదుట సాక్షాత్కరించి, "నీవు ఉద్ధరించుటకు వచ్చితివా! భారతఋషుల సత్యసిద్ధాంతములననుసరించిన వర్గమునకు నేను సంబంధించినవాడను. మాచేబోధింపబడిన పరమ సత్యములను, భావములను, క్రీస్తుమతస్థులపహరించి ఏసుక్రీస్తుచే బోధింపబడినవని ప్రకటనచేసిరి. ఈవిషయము మినహాగా, ఏసుక్రీస్తు అనువ్యక్తి అసలు లేనేలేడు. దీనిని ఋజువుచేయుటకనేక నిదర్శనములను పరిశీలించి చెప్పవచ్చును." 'ఏ స్థలమున పరిశీలించిన ఈ శాసనములు, నిదర్శనములు గాన్పింపగల'వని నేనడిగితిని. ఆవృద్ధుడు టర్కీదేశపు సరిహద్దున నొక స్థలమును జూపుచు, 'ఇచ్చట జూడుము' అని నుడివెను. వెనువెంటనే నేను మేల్కాంచి, ఓడ పైభాగమునకుబోయి, యందలి ప్రధాననావికుని, 'ఏ దేశపుపరిసరమున ఇప్పుడీ యోడగలదు' అని ప్రశ్నించితిని. అటుచూడుము, 'అదుగో, అచ్చట టర్కీదేశము, క్రీటాద్వీపముగల'వని జబాబిచ్చెను.

ఇది స్వప్నమేనా! లేక, యీ స్వప్నమందేదైన సత్యముగలదా? ఎవరికెఱుక!

శ్రీ వాసుదేవ మననము

ద్వితీయ వర్ణకము

మాచిరాజు శ్రీరామకృష్ణ

(గతసంచిక తరువాయి)

'సన్న్యాసము'న. — 'సతి అధిష్ఠానే న్యాసం సర్వవైదిక కర్మఫలత్యాగమితి నిషేధవాది విషయః' = సర్వాధిష్ఠాన పరమేశ్వరునియందు సకలకర్మఫలత్యాగము నిషేధవాది అనగా గృహస్థు విషయమైన సన్న్యాసము మఱియు 'సతి అధిష్ఠానే సన్న్యాసంసకలేంద్రియవృత్తి వ్యాపారత్యాగమితి విధివాదివిషయః' = సర్వాధిష్ఠాన పరబ్రహ్మమునందు సకలేంద్రియవృత్తి వ్యాపారత్యాగము విధివాది అనగా తురీయాశ్రమస్థునివిషయమైన సన్న్యాసము. అనగా చతుర్థాశ్రమవాసి శమదమాది సంపన్నుడై సర్వేంద్రియవృత్తి వ్యాపారములను సమయజేసి యంతఃకరణమున సంతతమభినివేశపూర్వకముగ ప్రత్యగాత్మ విషయక ప్రత్యయసంతతి కరణమును (జ్ఞానావృత్తిని) చేయుచుండవలయునని శాస్త్రము.'' అంతట యోగాభ్యాసమున కారంభమగును. 'యోగ'మన., ''శ్రవణాది సంజాత విజ్ఞానవంతం యోగినం స్వభావం — బ్రహ్మభావం యోజయతిగమయతీతి యోగో నిర్విశేషః పరమాత్మా పరం బ్రహ్మ''=సద్గురు సాన్నిధ్యమున వేదాంతశ్రవణాదుల (చూడుడు వర్ణకము 5.) ద్వారా స్వయముగసిద్ధించిన స్వాత్మ విజ్ఞానముగల యోగిని స్వభావమును — బ్రహ్మభావమును పొందించునదిగాన నిరుపాధిక చిద్రూపపరమాత్మ-పరబ్రహ్మ — 'యోగ'మన బడును. నిత్యము నిరంతరము నిటువంటి పరబ్రహ్మ (జ్ఞానా) భ్యాసమువలన చిత్తము ఇంద్రియార్థములయందలి ప్రవర్తనమును విడిచి శుద్ధ చిదానందరూప ప్రత్యగభిన్న పరమాత్మయందు సకమై తదేకాయతమైయుండును. అంతట

మసీ'' త్యాద వేదాంతమహావాక్యతాత్పర్యమైన జీవబ్రహ్మైక్యజ్ఞానమపరోక్షముగ సాక్షాత్కరించును. అందువలన నరుణోదయముచేత నంధకార మంతమొందు చందమున, అనాదియు ఆత్మావరకమును కేవల బ్రహ్మాత్మైకత్వజ్ఞానాపనోద్యమునగు అజ్ఞానము నిశ్శేషముగ నంతమొందును. అంతట స్వస్వరూపమునందే అవస్థానము కలుగును, అనగా స్వచ్ఛమైన స్ఫటికము జపాకుసుమ సాన్నిధ్యమువలన లోహితరూపముగల దానివలె నవభాసించుచున్నభంగి, అద్వితీయాఖండైకరస సచ్చిదానంద పరబ్రహ్మస్వరూపమైన ఆత్మస్వరూపము స్వాజ్ఞానమువలన నన్యరూపముగ షడ్భావేత్యాది వికారములుగలదానివలె నవభాసించుచుండును. జపాకుసుమ సాన్నిధ్యము తొలగిన స్ఫటికము స్వాభిన్నముగ స్వస్వరూపమును

స్వయముగనే పొందిన చందమున, స్వాత్మ జ్ఞానముచేత అజ్ఞానము బాధితమగుచుండగా జీవాత్మ స్వాభిన్నముగ స్వస్వరూపమైన పరమాత్మభావమును స్వయముగనే అధిగమించును. అఖండైకరసతత్త్వ మాత్మకు నిత్యమవ్యయైక రూపమైయున్నను, అజ్ఞానదశయందు తిరోహితమైయుండి జ్ఞానదశయందు ఆవిష్కృతమగును - బయలుపడినదగును. ఇదియే స్వస్వరూపప్రతిష్ఠ - స్థితి. ఇదియే కైవల్యము - మోక్షము అని భావము. ''తస్మాన్ముముక్షుభిః కార్యమాత్మజ్ఞానాభిలాషభిః। నిత్యంనైమిత్తికం కర్మ సదైవాఽఽత్మవిశుద్ధయే॥'' (నైష్కర్మ్యసిద్ధి 1-132) నిత్యనైమిత్తిక స్వధర్మ కర్మానుష్ఠానము చిత్తశోధనముద్వారా ఆత్మజ్ఞానోత్పాదకమగుటంజేసి ముముక్షువులు ఆత్మ (బుద్ధి) పారిశుద్ధ్యముకొఱకు నిత్యనైమిత్తిక స్వధర్మ కర్మములను నిత్యము తప్పక నిర్వర్తించుచుండవలయునని శాస్త్రాదేశము. ''అనంతకర్మ శౌచంచ జపోయజ్ఞ స్తథైవచ। తీర్థయాత్రాభిగమనం యావత్తత్త్వంనవిందతి॥'' (పైంగల. ఉ. 4-18.) స్వాత్మాపరోక్షజ్ఞానసాక్షాత్కారము సిద్ధించునంతపర్యంతమును స్వధర్మకర్మానుష్ఠానము, శమదమాద్యభ్యాసము జపము యజ్ఞములు తీర్థయాత్రలు శ్రద్ధాభక్తులతో నిత్యము నిర్వర్తించుచుండవలయును. ''నకర్మణా మనారంభా న్నైష్కర్మ్యం పురుషోఽశ్నుతే। నచ సన్న్యసనాదేవ సిద్ధింసమధిగచ్ఛతి॥'' (గీ 3-4) ''నిష్కలం నిష్క్రియం'' (శ్వే. 6-19) అనెడి శ్రుతిమానమున ఎచట కర్మములేదో అట్టి బ్రహ్మము నిష్కర్మమనబడును. దానిభావము నైష్కర్మ్యము అనబడును. అట్టి నైష్కర్మ్యమును - అనగా నిష్క్రియమైన బ్రహ్మము యొక్క ప్రతిష్ఠను (బ్రాహ్మీభావమును) పొందుటయను లక్షణముగల ముక్తిని—శ్రౌత స్మార్త నిత్యనైమిత్తికాది కర్మముల అనాచరణమువలన, ఉపాయములేనందున పురుషుడు పొందనేరడు. ఉపాయముండినగాని ఉపేయము సిద్ధింపదు. ఉపాయభూతములైన కర్మముల ననుష్ఠింపకొండుటవలన ఉపేయభూతమైన జ్ఞానము తత్ఫలమగు నైష్కర్మ్యము (మోక్షము) ను పురుషునకు సిద్ధింపదు. కావున ముముక్షువగు పురుషుడు ఈశ్వరార్పణబుద్ధితో నిత్యనైమిత్తిక స్వధర్మకర్మముల నవశ్య మనుష్ఠించుచుండవలయును. తద్ద్వారా జ్ఞానము మోక్షమును సిద్ధించునని యర్థము. కర్మములు క్లేశభూయిష్ఠములనెడి బుద్ధిచేగాని, అలసత్వము (సోమరితనము) చే గాని, తాత్కాలికమైన అల్పవైరాగ్యమువలన శిఖాయజ్ఞోపవీతపరిత్యాగమాత్రముననే వేదాంత శ్రవణాది జన్య నిరర్గళాత్మజ్ఞానము వినాగా ముముక్షువగు బ్రాహ్మణుడు నైష్కర్మ్యసిద్ధిని అనగా విదేహముక్తిని పొందజాలడు. ఏలయన ''జ్ఞానాదేవతు కైవల్యమ్'' - జ్ఞానముచేతనే ముక్తియని శ్రుతిప్రసిద్ధిగలదు. మఱియు ''ప్రత్యక్తత్త్వ వివేకాయ సన్న్యాసః సర్వకర్మణాం। శ్రుత్యా విధీయతేతస్మాత్తత్త్యాగేపతితోభవేత్॥'' సర్వకర్మసన్న్యాసమును ప్రత్యక్తత్త్వవివేకజ్ఞానికొఱకు మాత్రమే శ్రుతి విధించుచున్నది. అట్లగుట కర్మత్యాగి పతితుడగును.'' అనెడి శ్రుతి ప్రమాణముగ స్వస్వరూపాపరోక్షజ్ఞానాభావమునందు పతితత్వస్మరణమువలన, ప్రత్యక్తత్త్వ వివేక విహీనముగ నిత్యనైమిత్తిక విధ్యుక్త కర్మసన్న్యాసమును చేసినయెడల, సంతమాత్రమున మోక్షము సిద్ధింపదుగనుక యతియైనను పతితుడగును. కావున ప్రత్యక్తత్త్వ వివేకము వినాగా తురీయాశ్రమ స్వీకారమాత్రమున

నట్టి సన్న్యాసముచేత మోక్షము ప్రాప్తించదు. కర్మత్యాగి ముక్తుడు గానేరడు. ఆహేతువుచే ముముక్షువగు యతియు సర్వవిధముల (త్రికరణశుద్ధిగ) సద్గురు ముఖమున వేదాంతశ్రవణాదికముద్వారా ఆత్మజ్ఞానమును పట్టుదలతో సంపాదింపవలయునని భగవంతునిచే సూచితమగుచున్నది. 'సన్న్యసయోగము వలన' అని చెప్పబడిన విషయమున బ్రహ్మవిదులైన యతులయొక్క, బ్రహ్మమునందారోపితమైన నామరూప గ్రహణత్యాగమే, సన్న్యాస శబ్దముచేత చెప్పబడుచున్నది కాని కర్మసన్న్యాసము మాత్రము కాదు. "శ్రౌతంచాపి తథాస్మార్తం కర్మాలంబ్యవసేద్ద్విజః। తద్విహీనః పతత్యేవ హ్యాలంబ రహితాంధవత్॥" ద్విజుడుశ్రౌతస్మార్తస్వధర్మకర్మావలంబకుడే యైయుండవలయును. కర్మాలంబవిహీనుడు కరాలంబరహితుడైన యంధుని చందమున పతితుడగును. "శ్రుతిస్మృత్యుదితం ధర్మమనుతిష్ఠన్హిమానవః। ఇహకీర్తి మవాప్నోతి ప్రేత్యచానుత్తమం సుఖం॥" (మను. 2-9) శ్రుతిస్మృతి విహితమైన స్వధర్మకర్మమును అప్రమత్తుడై విధ్యుక్తముగననువర్తించు మానవుడు ఇహమందు సుఖసత్కీర్తులను పొందును. పరమందు స్వర్గాపవర్గాది అనుత్తమ సుఖము నధిగమించును. "కర్మణా పితృలోకః। విద్యయా దేవలోకః॥" (బృ. ఉ. 1-5-16) పుణ్యకర్మానుష్ఠానమువలన పితృలోకప్రాప్తియు, శివవిష్ణ్వాది దేవతాభేదజ్ఞానముతో కర్మానుష్ఠానము వలన నాయాదేవతాలోక ప్రాప్తియు గలుగును. "విద్యాంచాఽవిద్యాంచయస్తద్వేదోభయంసహ। అవిద్యయామృత్యుం తీర్త్వా విద్యయాఽమృతమశ్నుతే॥" (ఈశా. 11) ఎవడు విద్యయు అవిద్యయు ఉభయముకూడ అనుష్ఠేయములని యెఱింగి నిరసింపక యనువర్తించునో అతడు అవిద్య (కర్మము) ద్వారా మృత్యువును అనగా ఆత్మజ్ఞాన ప్రతిబంధకమైన కల్మషరాశి నతిక్రమించి చిత్తశుద్ధినిబొంది, విద్య (జ్ఞానము) ద్వారా మోక్షమును బడయును. "యావదిచ్ఛాతావత్కర్మస్వధికారః" = ఎంతవఱకు ప్రపంచమునుగుఱించి ఆశయుండునో అంతవఱకును కర్మము ననుష్ఠింపక తప్పదని శాస్త్రనిబంధనము. "తమేతమాత్మానం వేదానువచనేన బ్రాహ్మణా వివిదిషంతి యజ్ఞేన దానేన తపసాఽనాశకేనైతమేవ విదిత్వా మునిర్భవతి॥" (బృ 4-4-22) బ్రాహ్మణులు వేదశాసనము ననుసరించి యజ్ఞదాన (అగ్నిహోత్రము-హవిర్దానము) తపోపవాసాది నిత్యనైమిత్తికాది వైదిక స్వధర్మకర్మానుష్ఠానము చేత చిత్తశుద్ధిని చిత్తైకాగ్రతనుపొంది యంతట జ్ఞానమును బడసి ఆయీ ఆత్మను దెలిసికొనుచున్నారు. స్వాత్మవిజ్ఞానమును పొంది మునిశ్రేష్ఠులగుచున్నారు-బ్రహ్మవిదులగుచున్నారు. "కర్మాణి చిత్తశుద్ధ్యర్థ మైకాగ్ర్యార్థ ముపాసనా। మోక్షార్థం బ్రహ్మవిజ్ఞాన మితి వేదాంతడిండిమః॥" (శంకరః) నిత్యనైమిత్తికాది కర్మములు చిత్తశుద్ధిసాధనములు. ఉపాసనాకర్మము చిత్తైకాగ్ర్యసాధకము, బ్రహ్మవిజ్ఞానము, సాక్షాన్మోక్షైకసాధనము. ఈవాస్తవగుణకథనముచేత వైదిక స్వధర్మకర్మము నుపేక్షింపక నిత్యము నిర్వర్తించుచునే యుండవలయుననెడి విధి విశదమగుచున్నది. కాన "జ్ఞానినోఽజ్ఞానినశ్చాపి యావద్దేహస్యధారణం। తావద్వర్ణాశ్రమప్రాప్తం కర్తవ్యం కర్మసిద్ధయే॥" (శ్రుతిముక్తాఫలం) జ్ఞానులకైనను అజ్ఞానులకైనను శరీరధారణ మున్నంతపర్యంతము నైష్కర్మ్యసిద్ధ్యర్థము స్వవర్ణాశ్రమప్రాప్తమైన నిత్యనైమిత్తి

కాదికర్మమవశ్యకర్తవ్యమని సర్వశాస్త్రసిద్ధాంతము. అందువలన "ఆదౌస్వవర్ణాశ్రమవర్ణితాః క్రియాః కృత్వా సమాసాదిత శుద్ధమానసః। సమాప్యతత్పూర్వ ముపాత్తసాధనః సమాశ్రయేత్సద్గురు మాత్మలబ్ధయే॥" (శ్రీరామగీత. 7) శాస్త్రమునందు విధింపబడిన స్వవర్ణాశ్రమోచితకర్మములను యథావిధిగ మొదట నిర్వర్తించుచు దానం జిత్తశుద్ధినిపొంది తరువాత బ్రహ్మవిద్యా సంపాదనార్థము సద్గురూపసదనము చేయుటకు బూర్వమే సంపూర్ణ సాధనచతుష్టయ సంపన్నత్వముచేత బ్రహ్మవిద్యాధికారియై అంతట బ్రహ్మవిద్యార్థియగుచు శ్రోత్రియుడును బ్రహ్మనిష్ఠుడునగు ఆచార్యుని శాస్త్రోక్తముగ నాశ్రయింపవలయును. "జ్ఞానంనోత్పద్యతే పుసాం పాపోపహతచేతసాం॥" స్వధర్మకర్మములను పరిత్యజించి దుష్కర్మలగు కల్మషచిత్తులకు సాధనచతుష్టయము స్వాధీనముకాదు. స్వాత్మతత్త్వ మనుభూతముకాదు.

"సాధనాన్యత్ర చత్వారికథితాని మనీషిభిః। యేషుసత్స్వేవ సన్నిష్ఠాయదభావేన సిద్ధ్యతి॥" (వివేకచూడామణి. 18.) బ్రహ్మవిద్యయం దధికారమును గలుగజేయు సాధనచతుష్టయము విద్వాంసులచే వర్ణింపబడిన ప్రకారము వివరింపబడుచున్నది. సాధనచతుష్టయ సంపన్నత్వము సిద్ధించిననే బ్రహ్మనిష్ఠ సిద్ధించును గాని విపర్యయమునగాదు. "ఆదౌనిత్యానిత్యవస్తువివేకః పరిగణ్యతే। ఇహాముత్రఫలభోగ విరాగస్తదనంతరం। శమాదిషట్కసంపత్తి ర్ముముక్షుత్వమితిస్ఫుటమ్॥" (వి.చూ.19.) 1. నిత్యానిత్యవస్తువివేకము. 2. ఇహాముత్రఫలభోగవిరాగము. 3. శమాదిషట్కసంపత్తి. 4. ముముక్షుత్వము అను నీ నాలుగు సాధనచతుష్టయమని ప్రసిద్ధి.

1. నిత్యానిత్య వస్తువివేకము అనగా.— "బ్రహ్మ సత్యం జగన్మిథ్యే త్యేవం రూపో వినిశ్చయః। సోఽయం నిత్యానిత్యవస్తు వివేకః సముదాహృతః॥" (వి. చూ. 20) సత్పదార్థములేక సత్యవస్తువు అవినాశియైన బ్రహ్మపదార్థముగా నిర్ణయింపబడుచున్నదై 'సర్వసారోపనిషత్తు'నం దిటుల ప్రతిపాదింపబడినది.— "సత్యం జ్ఞాన మనంతం బ్రహ్మ। సత్యమవినాశి। అవినాశి నామ దేశకాలవస్తు నిమిత్తేషు వినశ్యత్సు యన్నవినశ్యతి తదవినాశి। జ్ఞానం నామోత్పత్తి వినాశరహితం నైరంతర్యం చైతన్యం జ్ఞానమిత్యుచ్యతే। అనంతం నామ మృద్వికారేషు మృదివ, స్వర్ణవికారేషు స్వర్ణమివ అవ్యక్తాది సృష్టిప్రపంచేషు పూర్ణం వ్యాపకం చైతన్య మనంత మిత్యుచ్యతే॥" (స. సా. ఉ.) బ్రహ్మము సత్యస్వరూపమును, జ్ఞానస్వరూపమును, అనంతస్వరూపమునైయున్నది. సత్యస్వరూప మనునదే అవినాశి. అవినాశి యనగా దేశకాలవస్తుభేదములతోఁగూడిన ఈ యఖిలప్రపంచము నశించినను సత్యవస్తువనునది నశింపదు. కావున సత్యవస్తువు అవినాశిగా జెప్పబడుచున్నది. జ్ఞానస్వరూపమనగా ఉదయాస్తమయరహితమైన నైరంతర్య చైతన్యము. అనంతస్వరూపమనగా మృద్వికారములయందు మృత్తికవలెను, సువర్ణవికారములయందు సువర్ణమురీతిని, అవ్యక్తాది స్వభావమైన ప్రపంచములయందు చైతన్యము పూర్ణము వ్యాపకమునగుటంజేసి అనంతము. కావున బ్రహ్మ సత్యము. ప్రపంచము మిథ్యాభూతము. వినాశస్వభావముగలది అని సద్గురుబోధిత శ్రుతిస్మృతి పురాణాదుల శ్రవణాదులచేత స్వయముగనే స్ఫురించు నిశ్చయజ్ఞానము నిత్యానిత్యవస్తువివేకమనబడును.

2. ఇహాముత్రార్థ ఫలభోగ విరాగము అనగా.—"తద్వైరాగ్యం జుగుప్సాయా దర్శన శ్రవణాదిభిః। దేహాది బ్రహ్మపర్యంతే హ్యనిత్యే భోగవస్తుని॥" (వి. చూ. 21) "తద్యథేహ కర్మచితో లోకః క్షీయత ఏవ మేవా ముత్ర పుణ్యచితో లోకః క్షీయతే॥" (ఛాం. 81-6) కృషి వాణిజ్యాదులచేత సంపాదింపబడిన ధన ధాన్యాదు లుపభుక్తములై క్షీణించుచున్న చందమున, మిశ్రకర్మ సంపాదితమైన ఇహ లోకసుఖములును, పుణ్యకర్మ సంపాదితములైన పరలోకసుఖములునుగూడ నుపభుక్తములగుచు క్షీణించునవియే" అని శ్రుతులును, "యత్కృతకం తదనిత్యం" = కర్మసంపాదితము లనిత్యములు అని యుక్తులును, సకలలోకుల దర్శన శ్రవణాదులచే యనుభవములును, ఐహికాముష్మికార్థ ఫలభోగములయొక్క అనిత్యత్వమును నిరూపించుచున్నవి. మఱియు "శరీర మాద్యం ఖలుధర్మసాధనమ్" = సర్వధర్మానుష్ఠానమునందు శరీరము ప్రథమోపకరణమని ప్రసిద్ధము. అట్లగుట నిహమందు శరీరధారణ మాత్రమున కావశ్యకములగు విషయముల (లౌకికార్థముల) గ్రహణమును, అంతకు మిక్కిలి అన్నివిషయములందును, పరలోకవిషయములయందును శరీరాది బ్రహ్మపర్యంతము అనిత్యత్వమును గుర్తించి, ఐహికాముష్మికార్థ ఫలభోగమునందు శ్వవాంతాశన మూత్రపురీషాదులయందువలె వైరస్యము (వెగటు) ను ఇహాముత్రార్థఫలభోగవిరాగ మనబడును. రాగ మనగా ప్రేమ. రాగము లేకుండుట విరాగము. విరాగము కలవాడు విరాగి. విరాగియొక్క భావము వైరాగ్యము. "బ్రహ్మలోక తృణీకారో వైరాగ్యస్యావధిర్మతః॥" (పంచదశి. 6-285) చతుర్దశ భువనములలోను శ్రేష్ఠతమమైన బ్రహ్మలోకమగు సత్యలోకము సంప్రాప్తమైనను, అనిత్యత్వబుద్ధితో దానినిగూడ తృణీకరించుటయే వైరాగ్యముయొక్క పరమావధి-సంపూర్ణత్వము. "న జాతు కామః కామానా ముపభోగేన శామ్యతి। హవిషా కృష్ణవర్త్మేవ భూయ ఏవాభివర్ధతే॥" (నారదపరివ్రాజక. ఉ. 3-37) అగ్నిహోత్రు డాజ్యాది హవిస్సుల చేత నతిశయముగ నభివృద్ధిం జెందునే గాని ఉపశమింపడు. అట్లే విషయభోగాభిలాషయు విషయోపభోగముచేత విశేషముగ నభివృద్ధిం జెందునే గాని యెన్నటికిని ఉపశమింపదు. "భోగే రోగభయం కులేచ్యుతిభయం విత్తే నృపాలాద్భయం। మానే దైన్యభయం బలేరిపుభయం రూపేజరాయాభయం। శాస్త్రేవాద భయం గుణేఖలభయం కాయేకృతాంతాద్భయం। సర్వంవస్తుభయాన్వితం భువి నృణాం వైరాగ్యమేవాభయం॥" (భర్తృహరి.) ఇతి మీఱిన విషయభోగానుభవమునందు రోగభయము గలదు. సత్కులభవమునందు భ్రష్టత్వభయము గలదు. ధనికత్వమునందు నృపాలాగ్నితస్కరాదిభయము గలదు. "చత్వారో ధనదాయాదాః ధర్మాగ్ని నృపతస్కరాః। తస్య జ్యేష్ఠావమానేన త్రయః కుప్యంతి సోదరాః॥" ధర్మము అగ్ని నరపాలుడు తస్కరుడు నను నీ నలుగురును ధనమునకు దాయాదులు (జ్ఞాతులు). వీరియం దగ్రజునియొక్క అవజ్ఞ చేత కడమ మువ్వురు సోదరులును క్రుద్ధులగుదురని ఆర్యోక్తి. సురూపమునందు వార్ధకభయము గలదు. శాస్త్రవైదుష్యమునందు ప్రతివాది పండితభయము గలదు. అహంకారమునందు దైన్యభయము గలదు. శరీరబలము నం దరిభయము గలదు. సద్గుణవిశిష్టతయందు దుర్జనభయము గలదు. శరీరమునందు మృత్యు

భయముగలదు. ఇట్లరసిచూచిన లోకమున విషయములన్నియు భయరూపములే యగుటం జేసి యీ సంసారము మహాభయంకరమైనది. వైరాగ్యము అనగా విషయేచ్ఛారహితత్వము ఒక్కటిమాత్రము అభయస్వరూపము. అందువలన భయావహమైన ఐహికాముష్మిక సుఖానుభవేచ్ఛను పరిత్యజించి భయాపహమైన వైరాగ్యము నవలంబింపవలయును. "పరిణామతాపసంస్కారదుఃఖైః గుణవృత్తి విరోధాశ్చ దుఃఖమేవ సర్వం వివేకినః॥" (పతంజలి. సూ. 15) ఇహాపరలోక సుఖభోగములన్నియు పరిణామము తాపము సంస్కారము దుఃఖమును స్వభావముగా గలవియగుటచేతను, సత్త్వరజస్తమోగుణములయొక్క వృత్తులు పరస్పర విరుద్ధములగుటవలనను, లౌకికవిషయసుఖములన్నియు వివేకవంతునకు దుఃఖములే. అనగా లోకమునందఖిల విషయములును అనృతదుఃఖరూపములుగాని సత్యసుఖరూపములుగావు కనుక దుఃఖప్రదములు. సుఖదాయకములు గానేరవని వివేకవంతుని నిశ్చయమని యర్థము. "విషయాశా మహాపాశాద్యో విముక్తః సుదుస్త్యజాత్। సఏవకల్పతే ముక్త్యైనాన్యః షట్శాస్త్రవేద్యపి॥" (వి. చూ. 80) సులభముగ విడువనలవిగాని విషయములనెడి మహాపాశముల వలన నుండి విముక్తుడైన మహాత్ముడే అపవర్గ సుఖమును బొందనర్హుడు. షట్శాస్త్రములయందసమాన ప్రతిభాన్వితుడైనను విషయరూప మహాపాశబంధములవలననుండి విముక్తిని బొందనేరని విషయలోలుడు అపవర్గసుఖము నెన్నటికిని అధిగమించనేరడు. "న వైరాగ్యాత్పరం భాగ్యం న బోధాదపరస్సఖా। న హరేరపరస్త్రాతా న సంసారాత్పరోరిపుః॥" (భారతము) వైరాగ్యముకంటె మించిన భాగ్యము లేదు. జ్ఞానముకంటె మించిన సుహృదుడు లేడు. శ్రీహరికంటె మించిన సంరక్షకుడు లేడు. సంసారముకంటె మించిన శత్రువు లేడు. (సశేషము)

శ్రీరామకృష్ణాయనమః

గృహస్థముముక్షువుల ముఖ్యకర్మములు

శ్రీ దేవరకొండ నారాయణశాస్త్రి

ముముక్షువైన గృహమేధికి ముఖ్యకృత్యములు జపధ్యానాది పారమార్థికములా?—ధన సంపాదనాది ప్రాపంచికములా?

శరీరమునకు జ్ఞానేంద్రియములవంటివి ఆధ్యాత్మిక కర్మములు. కర్మేంద్రియముల బోలునవి ఐహికకార్యములు. కనుక, ఈ ద్వివిధకర్మములలో వేనినిగాని యప్రధానములుగా భావించి యలక్ష్యముచేయ వీలులేదు గృహస్థముముక్షువులకు. ఈ విషయమునకు సంబంధించిన యొక కథ జ్ఞప్తికివచ్చుచున్నది అది యిది ఒక గ్రామమున అనవరతము వేదాంతగ్రంథపఠన మననములలో మునిగి, సాంసారికకృత్యముల నెంతమాత్రము లక్షింపని యొక వేదాంతి యుండెనట. ఆయన వేదాంతవిషయముల గుఱించి యోచించుచు దఱచుగా "ఇత్యర్థః, ఇతిభావః" అని పలుకుచుండెడివాడట. కాల మిట్లు గడపుచుండ నతనికుటుంబమునకు దరిద్రదశ ఘటిల్లకుండునా?—ఘటిల్లినది. అట్టిస్థితిలో

ఒకనాటి మధ్యాహ్నసమయమున నతఁడు స్నానముచేసి భోజనముచేయుటకై వంటయింటిలోనికి బోయి కూర్చుండ నతనిభార్య విస్తరివేసి ప్రక్కన నీరుంచి యూరక నిలుచుండెనట. అప్పుడతఁడు "ఏమట్లు నిలుచుంటివి? వడ్డించు. ఏమిచేసినావీదినము వంట? నంజుకొనుట కేమున్నది?" అని యడుగ, వెంటనే యాగృహిణి యిట్లు ప్రత్యుత్తరమిచ్చెనట: "ఇంటిలో నేమున్నది వండుటకు? ముందు తెచ్చిన బదుళ్లనే యింకను ఈయకుండుట వలన ఎవ్వరును బదులుకూడ నీయరు. నేనేమైన జెప్పవచ్చిన నామాటయే వినిపించుకొనక 'ఇత్యర్థః, ఇతిభావః' అని జపించుచుందురు. "ఇత్యర్థాలనే నంజుకోండి. ఇతిభావాలనే తినండి." కాబట్టి సంసారులైయుండియు సాంసారిక కార్యముల నిర్లక్ష్యముచేసిరేని వారికి పైకథలోని సతీమణి వచించినట్లు 'ఇత్యర్థాలు, ఇతిభావాలు' ఆహారముకావలసివచ్చును. దేహధారణమున కాధారమైన యశనమే యభావమైనచో అమృతత్వప్రాప్తియేమో కాని మృతత్వప్రాప్తికి సందేహములేదు.

ఐనను, "కం. తినుటకు సరిపడు ద్రవ్యం - బును దగనార్జింపు మధికము గడింపగగో - రిన వ్యర్థముసుమ! జీవిత - మును వృథగావింప కట్టి మూర్ఖత్వమునన్." అను విజ్ఞుల సూక్తిని బాటించి, యన్నవస్త్రాద్యత్యావశ్యకవస్తువులకు గావలసినంత ధనము సంపాదింప యత్నింపవలయును కాని, ఐహికభోగముల నధికముగా అనుభవించుటకై గడింప దొడగరాదు. ఏలయన, అది మోక్షసాధనలకు విఘ్నకారి "శ్లో. భోగైశ్వర్య ప్రసక్తానాం - తయాపహృతచేతసాం - వ్యవసాయాత్మికాబుద్ధిః - సమాధౌన విధీయతే" అని కదా శ్రీకృష్ణు డర్జునునకు జేసిన హితబోధ!

ఇక, ఈ యుపదేశము ననుసరించి యందఱును అన్నవస్త్రాది ముఖ్యవస్తువులకు జాలినంత మాత్రమే సంపాదింపబూనిన, దేశముయొక్క ఐశ్వర్యము తగ్గిపోవుట కవకాశము కలుగునే యని కొందఱువిశాలబుద్ధులు ప్రశ్నింపవచ్చును. ఈ ప్రశ్నమునకు సమాధానముగా "సర్వమానవులును బ్రహ్మచర్యము నవలంబించిన యెడల ప్రపంచము నిర్మానుష్యమగునే" యను శంకకు గాంధితాతగారు వక్కాణించిన యీ క్రింది సమాధానమునే గ్రహింపదగును. "మనము వర్తకమునకో వైద్యమునకో ప్రారంభించునప్పుడు లోకులందఱా వృత్తికే దిగిన యెడల లోకముగతి యెట్లుండునని చింతిల్లెదమా?" (ఆరోగ్యసాధనము.) సకలజనులు నేకవిధప్రకృతిగలవారగుట భూతకాలమునజరిగియుండని సంగతి. కావున, నిష్ఫలాలోచనలను మాని, కార్యసాఫల్యమున కనుకూలించు మార్గము ననుసరించుటయే మనీషావంతులపని. ఐహికాముష్మిక కర్మముల నుచితరీతి నాచరించుట మోక్షాపేక్షగల గృహస్థులకు నిష్కంటకమైన ముక్తిపథము.

శ్రీ తురీయానంద లేఖావళి

శ్రీహరిశరణమ్

ఆల్మోరా,
4-2-'16.

ప్రియ దే...

నీవు చాలవఱకు మనశ్శాంతిని బడసితివని తెలియుచున్నది. అదియే మనకు గావలసినది. "ఓ మనస్సా! శరీరము దుఃఖమును జూచు కొనునుగాక! నీవు ఆనందముతోనుండుము"— ఇది శ్రీరామకృష్ణ గురుదేవుని లక్ష్యము. ఈ మార్గము ననుసరించినచో మనుష్యుడు తప్పక శాంతిని బొందగలడు. ఎల్లప్పుడును మనస్సును భగవానునియందు లగ్నముగావించుటయే ఆనందమనజెల్లును. దేహధారణమున దుఃఖ మవశ్యభోక్తవ్యము. అట్లని భగవంతుని మఱువనేల? దుఃఖము చిరస్థాయికాదు. దుఃఖమును కష్టములును వచ్చినట్లువచ్చిపోవును. కాని, భగవంతుడు చిరస్థాయి; అవలంబనీయుడును. శరీరము సుఖదుఃఖములలో దేనినయినను ననుభవింపవచ్చును. వీనిని స్వీకరింపక మనస్సును సర్వకాల సర్వావస్థలయందును ఆనందమయుడగు పరమాత్మ స్మరణయందు మిళితము చేయుటయే యత్యుత్తమమగు కార్యము.

నీవు వచించునది సరియే. కాని యట్టి దృఢ విశ్వాసము గలుగుట మిక్కిలి కష్టము. సత్సంగము సద్విషయాన్వేషణము, సద్గ్రంథపఠనము —వీనివలన వలయు సాయము బడయవచ్చును. పిదప నిరంతరాభ్యాసమువలన మనస్సు పరిపక్వము చెందవచ్చును. భగవచ్ఛరణాగతుడై యుండుట యన్నింటికంటెను అత్యంతసులభోపాయము. నీవు శ్రీ బ్రహ్మానందస్వాముల వారిని, శ్రీ ప్రేమానందస్వాములవారిని కలిసికొంటివని విని నిన్ను మిక్కిలి ధన్యునిగా దలంచుచున్నాను. వారితోడిసాంగత్యము దుర్లభము, అమోఘము. నీవు స్వయముగా ఆ భాగ్యము ననుభవించియుండ నింక నేనేమి చెప్పవలయును. వారికి నా హృదయపూర్వక ప్రేమప్రణామముల దెలుపుము. వారిదర్శనము వలన మహానందము నందితివి. నిన్ను కృతార్థుని జేసికొంటివి. ఇదంతయు నిజముగా పూర్వపుణ్యఫలమే యని తెలిసికొనుము. నీ భాగ్యమువలన వారు నీయొద్ద నున్నంత కాలము వారికి సేవలుచేయుము; నీ జీవితమును ధన్యము, సార్థకముగావించుకొనుము. ఇట్టియవకాశము నీకు మఱియెన్నడును లభింపబోదని గుర్తెఱుంగుము. శ్రీ బ్రహ్మానందస్వాములవారెట్లుండిరో నాకు దెలుపుము. నీ మూలమున వారు నా విషయమును దెలిసికొనుచున్నారని విని సంతసించుచున్నాను. వారికి నా హృదయపూర్వక ప్రణామములు.

ఇట్లు,
శుభాశీర్వచనములతో,
శ్రీ తురీయానంద

శ్రీరామకృష్ణశరణమ్

ఆల్మోరా,
18-6-'16.

ప్రియ దే...

మత్స్యమాంసాద్యాహారములగూర్చి యడిగితివి. ఈ విషయమున వివిధాభిప్రాయములు గలవు. ఒక్కొక్కదేశమున నొక్కొక్కవిధమయినయాచారవ్యవహారములుగలవు. అదియునుగాక మనుష్యప్రకృతులుగూడ గమనింపవలయునవియే. శరీరమునకు దగిన యాహారమును గైకొనవలసియుండును. లోకో భిన్నరుచి యన్నట్లు ఒకేయాహార మొకరికి సరిపడవచ్చును, మఱియొకరికి సరిపడకపోవచ్చును. శరీరము వ్యాధిగ్రస్తమయినపుడు ఆ శరీరానుగుణ్యమగు నాహారము నరయుట వేఱువిషయము, చికిత్సాశాస్త్రములందు దీనికి దగు విధానములు గలవు. నిషిద్ధవస్తువులును బేర్కొనబడియున్నవి. ఇట్లు మన శరీరమునకు దగిన ప్రయోగము లనేకములు గలవు. మొత్తముమీద ఎట్టి యాహారమును భుజించిన శరీరమును మనస్సును ఆరోగ్యముగ నుండునో దేనివలన నెట్టి పీడయు కలుగదో యట్టి యాహారమే శ్రేష్ఠమయినది. ఒకనికి సాత్త్వికాహారమగునదియే మఱియొకని కసాత్త్వికము గావచ్చును. ఇది స్పష్టముగా గోచరించును. పాలు అన్నింటికంటెను నుత్తమమగు నాహారము. దానివలన నించుమించుగా నెల్లరకును తేజస్సు, పుష్టి మొదలగు సద్గుణములు లభించును. అదియే సర్పమున కాహారమగుచో విషోత్పత్తికి కారణభూతమగును — "ఫణి పీత్వాక్షీరం వమతి గరళం దుస్సహతరం."

శ్రీరామకృష్ణ గురుదేవుని యుపదేశములందిది ముఖ్యమగునది: "దేనివలన మనస్సు భగవానునియందు సుస్థిరమై నిల్చునో యదియే శ్రేష్ఠమగు నాహారము. ఇదియే ఆ ఆహారము సాత్త్వికమా? అసాత్త్వికమా యని గుర్తింపగల యుపాయము. ఏలనన మనస్సు భగవదభిముఖమగుటయేకదా సాత్త్వికభావ గమ్యము. శ్రీ వివేకానందస్వాములవారును భక్తియోగమున ఆహారమునుగూర్చి ప్రత్యేకముగా విమర్శించియున్నారు. దేనివలన మనశ్శరీరములు చక్కబడునో యట్టి యాహారమునే సేవింపవలయును. మనస్సుమాత్రము భగవానునియందు లయింపవలయును. అదియే మన కర్తవ్యము. శరీరమును పుష్టికరముగ నుంచుకొని విషయసుఖాభిలాషులగువారికే విధినిషేధము లన్నియును. భగవద్భజనాసక్తులగువారియందీ విధినిషేధములు విపరీతములు గావచ్చును— సాఫల్య నైష్ఫల్యములు రెండును కలుగవచ్చును, కలుగకపోవచ్చునుగూడ. వారి లక్ష్యము భగవద్భజనయేగదా! శరీరము స్వస్థముగానున్నచో భగవద్భజన గావింపవచ్చును. కావున సదా భగవద్భజనానుకూలమగు నాహారమునే సేవించుట యుత్తమము.

ఇట్లు,
నా శుభాశీర్వచనములు,
శ్రీ తురీయానంద

రాయలసీమ క్షామనివారణయందు
శ్రీరామకృష్ణ సేవాసంఘ సహాయోద్యమము

రాయలసీమయందు నేడు ప్రబలిన కాటకము వర్ణనాతీతమని ప్రతి ఆంధ్రునకును దెలిసినవిషయమే. ఆహార పానీయములు లేక ప్రజలు అల్లల్లాడిపోవుచున్నారు. మిక్కుటమయిన ఎండలవలన, వర్షాభావమువలన పంటలు నశించుటయేకాక బావులు, చెఱువులు మున్నగునవన్నియు ఎండిపోయి, త్రాగుటకు సయితము నీరు దొరకక నానావస్థలకు ప్రజానీకము లోనుగావలసివచ్చినది. ప్రజలతోపాటు పశువులుగూడ మేత, నీరు లేక క్రుంగి కృశించి పోవుచున్నవి.

ఇట్టి భీభత్సపరిస్థితి యిటీవల నెప్పుడును సంభవింపలేదు. ఈ సమయమున 'అన్నమో రామచంద్రా' యనుచు నలమటించుచున్న ప్రజలకు సహాయము చేయుటకు శ్రీరామకృష్ణ (మిషన్) సేవాసంఘము పూనుకొన్నది. శ్రీరామకృష్ణసంస్థకు 'ఆంధ్రప్రభ' గూడ తోడు నీడయగుట వలన ఈ సంస్థవారు క్షామపీడితుల కపార సహాయము చేయగలుగుచున్నారు. ప్రతి దినము సోదరమానవసేవకై సేవాదళమునందు యువకులు విరివిగాజేరి కార్యక్రమమును చక్కగా నిర్వర్తించుటయందు ఈ సంస్థకు సహాయము చేయుచున్నారు.

రాజమహేంద్రవరమునందలి శ్రీరామకృష్ణ మఠాధ్యక్షులు శ్రీనిత్యబోధానందస్వాముల వారు రాయలసీమ క్షామనివారణ కార్యక్రమమునకు బూనుకొని సేవాదళమును సమకూర్చి ఆంధ్రప్రభ నిధి సాయమున నచ్చటి క్షామపీడితుల కత్యంత సహాయము చేయుచున్నారు. వీరి సేవ నిరుపమానమని జిల్లా కలెక్టరులు మున్నగువారెల్లరు ప్రశంసించుచున్నారు.

శ్రీస్వాములవారు రాజ్యాంగమువారితో సంప్రతించి క్షామపీడిత ప్రాంతములకు ఉచిత రవాణా సౌకర్యములనుగల్పించి పల్లెపల్లెకు సాయము గావించుచున్నారు. ధనియర్ చెఱువులో శ్రీరామకృష్ణసేవాసంఘము వారు ధాన్యపంపక కేంద్రమును ప్రారంభించిరి. దానికి అనంతపురము జిల్లాకలెక్టరు టి. జె. జాక్స్ ప్రారంభోత్సవము చేశారు. ఈ కేంద్రంలో కొనుగోలుశక్తి నశించి నిరుపేదలయిన క్షామపీడితులకు ఉచితముగా ధాన్యము పంచి పెట్టుచున్నారు. 10 వ తేదీనాడు నంబులపల్లి కుంట గ్రామములో శ్రీరామకృష్ణ సేవాసంఘము వారు మరొక ధాన్యపంపక కేంద్రమును స్థాపించి రోజుకు తలకు ఎనిమిది ఔన్సుల ధాన్యమువంతున పంచిపెట్టుచున్నారు. ఈ కేంద్రములలో ఒక్కొక్క దానియందును దాదాపు ఎనుబది కుటుంబములవారికి తలకు

రోజుకు 8 ఔన్సుల వంతున ఉచితముగా ధాన్యము పంచిపెట్టుచున్నారు. మొత్తము మీద నిట్టి కేంద్రములు చిత్తూరు నందు, రెండు, కడపజిల్లాయందు అయిదు, అనంతపురము జిల్లాయందు రెండును ప్రారంభింపబడినవి. ఈ కేంద్రములన్నింటియందును ఒక్కొక్కదానియందు సరాసరి 300 బాధితులకు సహాయముచేయబడుచున్నది. చిన్న బిడ్డలకు పాలిచ్చుటకు కడపజిల్లాలో 4 కేంద్రములు ప్రారంభింపబడినవి. అందు ప్రతిరోజు సరాసరి 640 పిల్లలు రోజునకు రెండుపూటలు పాలు పుచ్చుకొనుచున్నారు.

బద్వేలి తాలూకా అంబవరము గ్రామమునందు అగ్నిప్రమాదమువలన ఇండ్లన్నియు కాలిపోగా శ్రీరామకృష్ణమిషను కార్యకర్తలు అచ్చటికి హుటాహుటినేగి బాధితులకు ఆహారధాన్యపంపక కేంద్రమును నెలకొల్పి సహాయము చేయుచున్నారు. అగ్నిప్రమాదమువలన సర్వస్వమును గోలుపోయిన కుటుంబీకులకు మిషనువారు వస్త్రాలుగూడ పంచిపెట్టుటకు ఆలోచించుచున్నారు. తుమ్మలచెరువు చుట్టుప్రక్కల బావులను లోతుచేయుటకు మిషనువారు 1,700 రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి యున్నారు. ఇట్టివి అనేకము గలవు.

తూర్పుగోదావరి జిల్లా వేళంగి గ్రామస్థులు పంపిన 250 బస్తాల బియ్యము, 60 బండ్లగడ్డి మిషనువారు కృతజ్ఞతతోనందుకొనియున్నారు ఈ సందర్భమున తమకు దోడ్పడిన వేలాది సోదర మానవులకు మిషనువారు కృతజ్ఞత తెలుపుచున్నారు. ఇట్టి ధాన్యపంకము గడ్డి పంపకము కేంద్రములు, గంజిసత్రాలు అవసరమునకు దగినన్నింటిని ప్రారంభించుటకు మిషనువారు బద్ధకంకణులైయున్నారు.

పశువులకు ఉచితముగా గడ్డి పంచిపెట్టుటకు గడ్డి డిపోలుగూడ శ్రీరామకృష్ణ సేవాసంఘమువారు స్థాపించియున్నారు. ఈ కార్యమునందు సేవాసంఘమునకు 'ఆంధ్రప్రభ' చేయుచున్న సహాయ మనిర్వచనీయము. ఆంధ్రప్రజానీకము సోదరాంధ్రులకు సాయముచేయుటయందు శ్రీరామకృష్ణ సేవాసంఘమువారికి తోడ్పడుదురు గాత!

విరాళములు పంపగోరువారు,

కార్యదర్శి, శ్రీరామకృష్ణమిషన్, మైలాపూరు, మద్రాసు అనుచిరునామాకుగాని, శ్రీ నిత్యబోధానందస్వామి, రామకృష్ణసమాజము, కడప అను చిరునామాకుగాని పంపవలసినదిగా ప్రార్థించుచున్నాము.

ఎంతటి స్వల్ప విరాళములయినను కృతజ్ఞతతో నందుకొనబడును.

సంపాదకులు: శ్రీ ఋతజానందస్వామి; శ్రీ వెదురుమూడి వేంకటకృష్ణరావు
శ్రీ కే. ఎస్. ఎస్. రాజన్ గారిచే ది జ్యూపిటరు ప్రెస్సు లిమిటెడ్ (జి. టి. మద్రాసు) న ముద్రింపబడి,
శ్రీ శుద్ధసత్త్వానందస్వామిచే శ్రీ రామకృష్ణమఠము (మైలాపూరు) నుండి ప్రచురింపబడినది. 20-4-52.